

Esperanto 276

aktuell

41. Jahr (2022) №6 (276)

Informationen für Esperantofreunde in Deutschland und Österreich

30 junuloj partoprenis 30-an KEKSO-n! FAME-Preis für das Duo „Ĵomart kaj Nataŝa“.
Sprachliches Hoffnungsfeld Esperanto. Neue Sonderausstellung im Museum des
Herzberger Welfenschlosses. Jubilea Germana Esperanto-Kongreso 2023 en
Braunschweig. Kial la Amsterdamo Katedralo gravas ne nur por Nederlando, sed por la tuta
Movado? Propono nomi straton en Düsseldorf laŭ Paul Tarnow. Kalendaro. GEA@YouTube
– Novaĵoj: Alinomoj, ŝatoj kaj abonoj *•kune•* – revueto de Germana Esperanto-Junularo:
Impresoj de 30-a KEKSO en Kirel. GEJ-anoj ĉe kunveno de landaj ligoj kaj fakaj asocioj.

Deutscher Esperanto-Bund e.V. Germana Esperanto-Asocio r.a.

Amtsgericht Berlin VR 13651 B
www.esperanto.de/deb (Netzpräsenz)

Bankkonto (por membrokotizoj kaj donacoj)
/ **Bankverbindung** (für Mitgliedsbeiträge
und Spenden): HELADEFIERB,
Sparkasse Odenwaldkreis,
DE 3250 8519 5200 4011 4571.
Spenden und Mitgliedsbeiträge für den
D.E.B. sind steuerlich abzugsfähig.

Oficejo / Geschäftsstelle: Esperanto-Laden
Katzbachstr. 25, 10965 Berlin,
Leitung: **Elke Mondorf**
030 / 5106 2935, 0800 336 3636
Fax: 030 / 4193 5413
gea.oficejo@esperanto.de

Membropripizorgado / Mitgliederbetreuung
DEB: 0800 - 3 36 36 36 - 21
DEJ: 0800 - 3 36 36 36 - 22

Briefpost senden Sie bitte, soweit keine
andere Anschrift angegeben, an die
Geschäftsstelle. Sie wird von dort elektronisch
weitergeleitet. Die angegebenen **Telefon-
Durchwahlnummern** sind nach der
Rufnummer **0800 - 3 36 36 36** zu wählen.

Estraro GEA / Vorstand DEB

Netzpost an / **retmesaĝo al** gea.fe@esperanto.de
Jedes Vorstandsmitglied ist individuell
erreichbar per E-Post-Adresse in der Form
vorname.name@esperanto.de.

Prezidanto / Vorsitzender

Ulrich Brandenburg, Durchwahl: -5111
gea.prezidanto@esperanto.de

Vicprezidanto / Stell. Vorsitzender

Andreas Emmerich, Durchwahl: -5112

Trezoristo / Kassenwart

D-ro Matthias Hecking, Durchwahl: -5113

Sekretario / Schriftführer

Nils Brinkmann, Durchwahl -5125

Administrado / Verwaltung

Barbara Brandenburg, Durchwahl -5125

Suborganizoj / Unterorganisationen

Andreas Diemel, Durchwahl: -5114

Informteknologioj / Informationstechnologie

Franz Kruse, Durchwahl: -5119

Meza generacio / Mittlere Generation

Michaela Stegmaier, Durchwahl: -5126

Jugendvertreter / Junulara reprezentanto

Michael Vrazitulis, Durchwahl: -5118

Germana Esperanto-Junularo /

Deutsche Esperanto-Jugend

Michael Vrazitulis, Durchwahl: -5211

michael.vrazitulis@esperanto.de

Komisiitoj / Beauftragte

esperanto.de/deb/beauftragte

Gazetaraj kaj publikaj aferoj

/ **Presse und Öffentlichkeitsarbeit**

Louis von Wunsch-Rolshoven,

Durchwahl: -111 • Fax Durchwahl: -112

louis.von.wunsch-rolshoven@esperanto.de

**Komisiito por retaj kunvenoj / Beauftragter
für virtuelle Treffen Heinz-Wilhelm Sprick,**
gea.zoom@esperanto.de, tel. Durchwahl -5128

Komisiito por rondvojaĝoj / Rundreisen,
Durchwahl -5123

Uli Ender, uli.ender@esperanto.de

Informmaterialo / Informationsmaterial

Goar Engeländer, Durchwahl: -5127

goar.engelaender@esperanto.de

Medieneco

Hermann Kropfenberg, Durchwahl: -5121

medieneco@esperanto.de

Libroservo / Bücherdienst

D-ro / Dr. **Wolfgang Schwanzer**,
Pfarrer-Seeger-Str. 9, 55129 Mainz,
Durchwahl: -5122, buchversand@esperanto.de,
www.esperanto.de/buchversand

Komisiito Interreta Redaktado /

Beauftragter Internetredaktion

Thomas Bormann, Durchwahl: -5117
thomas.bormann@esperanto.de

**Vertreter des DEB in der EEU-
Versammlung/Reprezentanto de GEA en la
assembleo de EEU:** Jean-Paul Kuhfahl

Durchwahl: -5116

jean-paul.kuhfahl@esperanto.de

Pliaj adresoj / Weitere Adressen

Germana Esperanto-Junularo (GEJ) /

Deutsche Esperanto-Jugend (DEJ)

Katzbachstr. 25, 10965 Berlin,

030/4285 7899, Fax: 030/4193 5412

www.esperanto.de/gej (Netzpräsenz)

Interkultura Centro Herzberg (ICH) /

Bildungszentrum des D.E.B.

Komisiitoj/Beauftragte: **Zsófia Kóródy**
(instruado), **Peter Zilvar** (klerigado kaj
kulturo), Grubenhagenstr. 6, 37412 Herzberg,
die Esperanto-Stadt, 05521/5983, Fax (05521)
1363, Durchwahlen: -411 (Tel), -412 (Fax),
ich@esperanto.de, www.esperanto.de/ich

Germana Esperanto-Instituto /

Deutsches Esperanto-Institut

Prof. D-ro/Dr. **Martin Haase**, Lehrstuhl für
Romanische Sprachwissenschaft,
Uni Bamberg, Durchwahlen: -431 (Tel),
-432 (Fax), martin.haase@esperanto.de,
www.esperanto.de/dei

Germana Esperanto-Biblioteko /

Deutsche Esperanto-Bibliothek

p/a. **Karl Heinz Schaeffer**, Schulstr. 17, 73432
Aalen, Durchwahlen: -421 (Tel), -422 (Fax)
bibliothek@esperanto-aalen.de

bibliothek-aalen@esperanto.de

www.esperanto.de/bibliothek

Fondaĵo FAME / FAME-Stiftung

Andreas Emmerich, estraro@fame-stiftung.de
(nur por FAME)

Stiftung Mondo

Hauptstr. 42, 64753 Brombachtal,
030/6920 4846-1, stiftungmondo@gmail.com,

Bankkonto: 151100004, Volksbank Stuttgart
eG, BLZ 600 901 00.

Spenden sind steuerlich abzugsfähig.

**Aŭstria Esperanto-Federacio /
Österreichischer Esperanto-Verband**
aef@esperanto.at, www.esperanto.at

Esperantomuzeo Viena / Esperantomuseum Wien

Palais Mollard, Herrengasse 9, 1010 Wien,
+43/1/53410-731, Postanschrift:
Österreichische Nationalbibliothek, Josefsplatz
1, Postfach 25, 1015 Wien, plansprachen@onb.ac.at,
www.onb.ac.at/sammlungen/plansprachen/index.htm

UEA-ĉefdelegitoj kaj perantoj / Bundes- beauftragte des Esperanto-Weltbundes UEA Germanio / Deutschland

D-ro / Dr. **Wolfgang Schwanzer**, Adressen
siehe mittlere Spalte: Libroservo/Bücherdienst
Aŭstrio / Österreich

Leopold Patek, Martinstr. 104/38,
3400 Klosterneuburg, Poŝtel.
+43/66473611289,
aon.913548977@aon.at

Esperanto aktuel

ISSN 0942-024 X

Eldonisto / Herausgeber

Deutscher Esperanto-Bund e.V.,
der Vorsitzende (v.i.S.d.P.)

Redaktista teamo / Redaktion:

Stano Marček (Martin/Slovakio),

Yashovardhan Singh, Im Johannistal 23,
42119 Wuppertal. Durchwahl: -54

Kunlaborantoj / feste Beiträger:

Aŭstria Esperanto-Federacio

Hermann Kropfenberg (Medieneco),

Utho Maier (Bibliotheken), Peter Zilvar (ICH)

Presejo / Druck: Alfaprint, Martin, Slovakio
Esperanto aktuel kun -kune- havas ses
numerojn jare kaj estas abonebla ĉe la oficejo
(vidu maldekstre supre) por 19 €
(de eksterlando: 25 €) jare.

Esperanto aktuel mit *-kune-* erscheint
sechs Mal pro Jahr. Abonnierbar bei der
Mitgliederbetreuung (s.o.). Abonnement: 19 €
(Ausland: 25 €) jährlich; für ordentliche
Mitglieder im Beitrag enthalten.

Anoncoj / Anzeigen:

Skribu al / Schreiben Sie an: deb@esperanto.de

Kontribuoj / Beiträge

Bv. sendi viajn kontribuojn (en formato *.doc
a.s.) al ea@esperanto.de, por n-ro 2023/1 ĝis
la 15-a de Januaro 2023. Paperaj kontribuoj nur
esceptkaze, tiam al Yashovardhan Singh (vidu
supre). Senden Sie Ihre Beiträge bitte
(im Format *.doc o.ä.) an ea@esperanto.de,
für Nr. 2023/1 bis zum 15. Januar 2023.
Papierbeiträge nur im Ausnahmefall, dann
an Yashovardhan Singh (s.o.).

Karaj legantoj,

iom post iom la Esperanto-movado revenas al normaleco: okazas denove ĉeestaj – ne nur „zumaj“ – kunvenoj. Pri la Universala Kongreso en Montrealo jam aperis multaj raportoj: ne tre granda, sed kuraĝiga evento. Kutiman nombron de partoprenantoj atingis la Internacia Junulara Kongreso en Nederlando. Ankaŭ pri ĝi mi vidis kelkajn kuraĝigajn raportojn, same pri la Itala Kongreso ĉi-aŭguste en Brescia. Pozitiva rezulto de la pandemia paŭzo estas la multegaj partopreneblecoj en ĉiaspecaj kunvenoj kaj forumoj, kiuj okazas en reta aŭ hibrida formo. Sufiĉas rigardi, kio ĉiun tagon estas anoncita en „Eventa Servo“

Sed tio ne forturnu la atenton de niaj tradiciaj eventoj, kiuj abundas precipe ĉirkaŭ jarfino kaj pasko, kaj por kiuj aliĝoj ankoraŭ estas bonvenaj (mi skribas ĉi tiun leteron meze de novembro). Bonan superrigardon pri ili vi trovos sur la retpaĝo „Esperanto in Deutschland“. Do ne hezitu, kaj estu certa, ke en kazo de nuligo pro reveno de la pandemio GEA repagos ĉiujn antaŭpagojn ricevatajn por siaj renkontiĝoj.

Komence de novembro ĉirkaŭ 25 aktivuloj de GEA kunvenis kiel Asocia Konsilantaro („Verbandsrat“) denove en la urba biblioteko de Herzberg/Harz. La kunvenoj tie ĉiam estas bona okazo por refreŝigi la kontaktojn kun la aktivuloj en la „Esperanto-urbo“. Ĉi-jare mi ankaŭ povis mem renkonti la novan urbestron Christopher Wagner kaj la novan estron de la distrikto Göttingen Marcel Riethig, kiuj ambaŭ pretas

subteni la Esperanto-laboron kadre de siaj respondecoj. Herzberg estas unika kazo. Grava tasko por ni ĉiuj – ne nur por la samideanoj surloke – estas sekurigi la atingaĵojn de la lastaj jardekoj. Ĉefaj temoj en ambaŭ interparoloj estis la bibliotekoj kaj la arkivo en Herzberg, sed ankaŭ la ŝancoj por E-instruado en la distrikto. Sabaton posttagmeze post la oficiala parto de la Asocia Konsilantaro Michaela Stegmaier kaj Lu von Wunsch-Rolshoven organizis kolektadon de ideoj pri la temoj komunikado kaj renkontiĝoj. La rezultoj eble jam baldaŭ montriĝos. Kaj la Konsilantaro decidis pri loko kaj dato de nia kongreso en 2024: ĝi okazu kune kun la Franca Esperanto-Kongreso de la 8-a ĝis la 12-a de majo en Strasburgo.

Sen tro streĉi la cerbon per asociaj kaj aliaj movadaj aferoj mi pasigis tre belan semajnon kun esperantistaj geamikoj meze de oktobro en kaj ĉirkaŭ Detmold. Kompense mi devis iom streĉi la muskolojn, ĉar dum kvar tagoj ni migris tra la montara ĉirkaŭaĵo – foje pli ol 20 kilometrojn kaj laŭ krutaj vojoj. Feliĉe la vetero kunludis; komencis pluveti nur la forveturan tagon. Post Hitzacker 2020 kaj Neustadt (Weinstraße) 2021 tio estis la tria Esperanto-Migrado Aŭtuna organizita de Gerald Roemer, stabile kun 17-19 partoprenantoj kaj sen krokodiloj. Por la venonta jaro la lokoj jam estas rezervitaj, ĉi-foje iom pli sude en Bad Kissingen.

Mi esperas revidi vin jarfine, kaj mi deziras al vi ĉion bonan por Kristnasko kaj la Nova Jaro!

via Ulrich Brandenburg

Enhavtabelo/Inhalt

1: 30 junuloj partoprenis 30-an KEKSO-n! (Legu sur la p. 26.)

2: Adresoj.

3: Germana Esperanto-Asocio: Karaj legantoj. Enhavtabelo.

4-5: FAME-Fondaĵo: FAME-Preis für das Duo „Jomart kaj Nataša“. ICH Herzberg: Termine Januar und Februar 2023.

6-7: Aŭstria Esperanto-Federacio: Sprachliches Hoffnungsfeld Esperanto. Zur Geschichte der internationalen Plansprache. Esperanto kaj la elektoj de la aŭstria prezidento la 9-an de oktobro 2022. Kion mi studu kiel venonta esperantisto? Aldone al la legogustumaĵo n-ro 3 el L. Boltzmann „Vojaĝo de germana profesoro al Eldorado“.

8: Interkultura Centro Herzberg: Neue Sonderausstellung im Museum des Herzberger Welfenschlosses. Nova Esperanto-Klubo en Göttingen.

9: Verbandsrat: Deutscher Esperanto-Bund trifft sich in Herzberg. GEJ-anoj ĉe kunveno de landaj ligoj kaj fakaj asocioj.

10-11: Germana Esperanto-Kongreso: Jubilea Germana Esperanto-Kongreso 2023 en Braunschweig. Propono pri ekskurso al Goslar. Ausflugsziel Goslar.

12-13: Germana Esperanto-Asocio: Kial la Amsterdama Katedro gravas ne nur por Nederlando, sed por la tuta Movado? Migrado ĉirkaŭ Detmold. Nachweis der Spende / Zuwendungsbescheinigung.

14-15: Publika agado: Plansprachen: Leichte Erlernbarkeit bei genügender Ausdrucksfähigkeit.

16-17: El bibliotekoj kaj arkivoj: Folge 68: Buchverbrennung?

18-19: El la landaj kaj fakaj asocioj: Propono nomi straton en Düsseldorf laŭ Paul Tarnow. Schade – sehr schade! REVELO kaj EBLOGO kunvenis en Moers.

20-22: Medienecho.

23: El bibliotekoj kaj arkivoj: Folge 69: Legendoj legindaj – ĉu?

24: Germana Esperanto-Asocio: Kalendaro. GEA@YouTube: Novaĵoj Alinomoj, ŝatoj kaj abonoj.

25: „kune“ – revueto de Germana Esperanto-Junularo: Enkonduke. Impresoj de 30-a KEKSO en Kirel. GEJ-anoj ĉe kunveno de landaj ligoj kaj fakaj asocioj. Renovigado de Kostenloser Esperanto-Kurs. Komm zum JES und zur Mitgliederversammlung der DEJ! Kie estas la eŭforio? „Ich kann yetzo nit mee ...“ – Recenzo pri ekspozicio en la Stutgarta Ŝtata Ĉefarkivo. Raporto de KKPS kaj seminario pri mastrumado de organizoj.

32: PSI 2023 en Wittenberg.

FAME-Preis für das Duo „Ĵomart kaj Nataŝa“ Kulturpreis erstmals im neuen Kulturbahnhof verliehen

Aalen • Eigentlich hätte die Verleihung des FAME-Kulturpreises – der Name ist vom Namen des Stifters Franz-Alois Meiners abgeleitet – schon vor zwei Jahren stattfinden sollen. Aufgrund der Pandemie wurde sie jedoch verschoben. So erhielten Ĵomart Amzeyev und Nataŝa Gerlach, die als Duo "Ĵomart kaj Nataŝa" bekannt sind, den Preis erst am 22. Oktober 2022.

Als würdigen Rahmen für die Verleihung hatte die Stadt Aalen ihr neues Kulturzentrum, den "Kulturbahnhof Aalen", kurz: KUBAA, ausgewählt. Es handelt sich dabei um eine ehemalige Bahnwerkstatt, die unter Beibehaltung des ursprünglichen Charakters des Gebäudes ihrer neuen Funktion angepasst und zeitgemäß ausgestattet wurde.

Der FAME-Kulturpreis wurde erstmals im neuen "Kulturbahnhof Aalen", einer ehemaligen Bahnwerkstatt, verliehen. Foto: Alfred Schubert.

Oberbürgermeister Frederick Brütting begrüßte im Festsaal gut 50 Besucher, darunter viele Esperanto-Sprecher, zur feierlichen Preisverleihung, die von ihm und dem Vorsitzenden der FAME-Stiftung Andreas Emmerich vorgenommen wurde. Musikalisch umrahmten die Veranstaltung Daniela Müller-Wahler und Thomas Haller.

Oberbürgermeister Frederick Brütting (Mitte) mit dem geehrten Duo "Ĵomart kaj Nataŝa". Foto: Gerold Busch.

Die Laudatio hielt Dr. Ulrich Matthias, der die Geehrten seit langem kennt.

Das Duo bedankte sich auf Esperanto mit "grandan dankon" und fügte bescheiden an: "Ni estas nur simplaj homoj, kiuj iomete kantas." Sie fühlten sich sehr geehrt, die Auszeichnung erhalten zu haben. Der FAME-Kulturpreis gebe ihnen das Gefühl, etwas Notwendiges und Nützliches geleistet zu haben.

Das Duo "Ĵomart kaj Nataŝa" gab den Gästen der Preisverleihung Kostproben seiner Werke. Foto: Gerold Busch.

Zum Abschluss der Veranstaltung gaben die beiden noch Kostproben ihrer Werke, bevor die Stadt Aalen zum Umtrunk am kalten Büffet einlud, der von den Gästen für persönliche Gespräche genutzt wurde.

Der Aalener Esperanto-Kulturpreis der FAME-Stiftung, der mit 3000 Euro dotiert ist, ist die höchste Auszeichnung der Esperanto-Bewegung. Durch diesen Preis wollen die FAME-Stiftung und die Stadt Aalen das Interesse für die Esperanto-Kultur wecken und auf deren Wert als Kultursprache aufmerksam machen. Der Preis wird Personen, Organisationen und Institutionen verliehen, die sich über längere Zeit durch kulturelle Werke um die internationale Verständigung verdient gemacht haben. Bisher wurden unter anderem das "Kultura Centro Esperantista" und seine Bibliothek C.D.E.L.I. in La Chaux-de-Fonds, Professor Richard Schulz, das "Internationale Kulturzentrum Herzberg", Karl Heinz Schaeffer und Utho Maier mit dem Preis ausgezeichnet.

Alfred Schubert

Laudatio (Knapptext)

Ulrich Matthias unterstrich, es sei ihm eine Ehre die Verdienste der Preisträger zu präsentieren, da er mit ihnen seit mehr als 33 Jahren bekannt und befreundet sei. 20 westdeutsche Esperantojugendliche, 20 aus der damaligen DDR und 10 aus Polen trafen 1989 in Minsk auf 150 junge Esperantisten der verschiedensten Sowjetrepubliken und stellten sofort fest, dass sie anstelle der befürchteten Kälte, Bedrohung oder Grausamkeit eine warmherzige Atmosphäre von Frieden und Freundschaft empfing. Wesentlich dazu bei trugen Sänger, unter denen ein sehr junges Paar

Dankworte der Preisträger Nataŝa und Ĵomart.

Foto: Ulrich Matthias

aus Tschimkent (Kasachstan), dessen sentimentale, oft melancholische Lieder nicht nur Ulrich verzauberten, je mehr man davon hörte. Dazu gab es viel Gelegenheit, auch an Abenden und Nächten bei Tee aus dem Samowar.

Ein Lied blieb besonders gut in Erinnerung, aus dem dann auch in Aalen zitiert werden sollte:

„Por tempo nelonga problemojn forgesi,
sidante sur benko sole
Kaj ne rapidi ien sukcesi, iri kien mi volas
Vagadi sencele, ĝis nokta mallumo,
agordi animon minore,
kaj foliumi, kiel albumon, foliojn de mia memoro.“

Doch auch ein anderer Text wurde explizit genannt, der von der Blockade Leningrads handelte.

Und ein heutiger russischer Freund und Poet sagte in ähnlicher Weise zum Ukrainekrieg:

„Mi estas senkulpa. Sed tamen mi petas pardonon.“

Ein Blick zurück in die Geschichte des Paares brachte viele Details und Erinnerungen ans Licht, das sei hier gekürzt, denn: viel hat sich inzwischen geändert, eines jedoch nicht: sie leben immer noch zusammen und singen, und sind immer noch bewundert und geliebt von unzähligen Esperantofreunden.

Nach dem Bergener Esperanto-Weltkongress 1991 kehrten sie nicht mehr nach Kasachstan zurück, wohl auch aufgrund der Militärputsches in Moskau, wie Ĵomart in seinen Dankworten erwähnte. Seitdem leben sie in Stockholm, wo sie umfassende Hilfe durch Esperantofreunde fanden.

Ihr Werk komplett aufzuzählen, ist wohl müßig; es umfasst eine Unzahl an Liedern, Konzerten und Musikvideos, die man kostenfrei genießen kann. Schon immer besingen sie das, was sie bewegt. Es verwundert daher nicht, dass auch die Pandemie und der Ukrainekrieg dabei thematisiert werden, besonders in der Initiative "Esperantokünstler gegen den Krieg".

Abschließend unterstrich der Laudator eindringlich, dass Esperantokultur weit mehr umfasst als Musik, Literatur, Theater und Film. Besonderes Kulturgut sind zwischenmenschliche Beziehungen, die garantieren, dass sich jeder in der Bewegung wohl fühlen kann. Grenzenlose Freundschaft gedeiht nur in Frieden und Harmonie, und genau dieser Gedanke führt uns vor Augen, wie unsere Preisträger miteinander und den Esperantofreunden umgehen, in gegenseitigem Vertrauen, Respekt und Liebe.

Sie verkörpern in Freundschaft, Geschwisterlichkeit und Toleranz unsere Esperanto-Ideale, zeigen aber immer klare Grenzfällen auf, wenn Toleranz und Neutralität auf Schrecken, Terror und Unmenschlichkeit stoßen, was wir nun deutlich im Fall der Ukraine erleben.

ICH Herzberg: Termine Januar und Februar 2023

20.01.23 – 22.01.23

Esperanto-Workshop im Esperanto-Centro Herzberg: „Wir gestalten zusammen mit der Stadt Herzberg einen zweisprachigen Esperanto-Entdeckerpfad in Herzberg und der Umgebung“. Wer gestaltet mit?

Ab 09.01.23 Freiwilliger Arbeitseinsatz „Überprüfung der esperantosprachigen Bücher in der Stadtbücherei Herzberg“ (für weitere Erfassungen). Wer hilft mit?

Sprachliches Hoffnungsfeld Esperanto. Zur Geschichte der internationalen Plansprache

Esperanto in der Gegenwart, gegenwärtige Tendenzen.

Nachdem die Esperanto-Sprachgemeinschaft in der Folge des Zweiten Weltkriegs abnahm, ist in den vergangenen Jahren eine Trendwende zu erkennen. Die Sprecherzahl steigt wieder, vor allem durch das Internet, Social Media und die Möglichkeiten des e-learnings. In der Gegenwart wird Esperanto vor allem über Online-Sprachkurse vermittelt, auf der Lernplattform „lernu.net“ haben sich in den vergangenen Jahren mehr als 340.000 Personen für Esperanto-Sprachkurse angemeldet, auf der Webseite Duolingo mehr als 300.000.

Esperanto wird sehr oft als einfache Sprache bezeichnet, was aber die Gefahr birgt, „einfach“ im Sinne von simpel, banal oder nicht allen Ansprüchen genügend misszuverstehen.

Ein solches Urteil würde dem Phänomen Esperanto nicht gerecht, wenn man die über 130-jährige Kultur der Sprache mit ihrem breiten literarischen und musikalischen Schaffen betrachtet.

Personen, die Esperanto sprechen, schätzen daran einen ganz spezifischen Vorteil: die Möglichkeit, innerhalb relativ kurzer Zeit eine Sprache zu erlernen und fließend zu sprechen, die sehr regelmäßig und zugleich derart flexibel und ausdrucksstark ist, so dass sie in Wissenschaft und Alltag, in allen Kommunikationssituationen, angewendet werden kann.

Esperanto beruht auf dem Wortschatz der europäischen Sprachen. Es ist nach einfachen, aber effizienten Prinzipien aufgebaut. Die Wortarten sind durch Endungen gekennzeichnet, o für das Substantiv, a für das Adjektiv, e für das Adverb und i für den Infinitiv. Dementsprechend bedeutet feliĉo Glück, feliĉa glücklich, feliĉe glücklicherweise und feliĉi glücklich sein.

Wenn man bedenkt, dass die meisten Plansprachen nie eine Sprechergemeinschaft generieren konnten, ist es besonders bemerkenswert, dass Esperanto schon kurze Zeit nach seiner Veröffentlichung, im 19. Jahrhundert den Übergang von einem Projekt zu einer lebenden Sprache vollzog und in manchen Familien bereits in vierter Generation gesprochen wird.

Diese lange Tradition erfuhr in Polen 2014 und in Kroatien 2019 politische Anerkennung: beide Länder haben Esperanto als nationales immaterielles Kulturerbe deklariert.

Die jahrzehntelange Sprachpraxis spiegelt sich auch an Universitäten und in Forschungsprojekten wider. An der Universität in St. Andrews entstanden in den vergangenen

Jahren mehrere Dissertationen zu dem Thema „Esperanto und Internationalismus zwischen 1880 und 1930“. Im Projekt „Militrakonto. Esperanto und der Zweite Weltkrieg“ befasst sich momentan ein internationales Forscherteam verschiedener Fachrichtungen mit den transnationalen Wahrnehmungen zum Zweiten Weltkrieg auf der Basis von schriftlichen und mündlichen Quellen in Esperanto. Wesentliche Forschungsfragen lauten „Weshalb schreiben Menschen in Esperanto?“, „Weshalb wird in Esperanto über Gräueltaten und Erfahrungen während des Zweiten Weltkrieges erzählt?“ und „Inwiefern unterscheiden sich die Narrative in Esperanto von den Narrativen in den National- bzw. Erstsprachen der Akteure?“

Das Esperanto-Quellenkorpus, das sich zu einem Großteil in der Sammlung für Plansprachen der Österreichischen Nationalbibliothek befindet, eröffnet eine besondere Perspektive auf den Zweiten Weltkrieg und eine außergewöhnliche Möglichkeit, historische Praxis abseits von nationalen Institutionen und imperialen Visionen zu analysieren.

2022-09-19 **Bernhard Tuider**
El Radio Ö1, „Betrifft Geschichte“ 2022-09-19 ĝis -23
<https://oe1.orf.at/programm/693760>

Esperanto kaj la elektoj de la aŭstria prezidento la 9-an de oktobro 2022

Antaŭvespere de tiu evento okazis en la tria programo de la aŭstra TV kun komenco je la 23.40h historia trarigardo de la antaŭaj federaciaj prezidentoj de Aŭstrio.

Neeviteble post kvaronhoro la vico estis ĉe Franz Jonas, la fama politikisto aŭstra, kiu devenis el malriĉa familio, naskiĝis en oktobro 1899 kaj post sukcesega agado kiel Viena urbestro por la rekonstruado de damaĝita Vieno post la Dua Mondmilito elektiĝis en majo de 1965 prezidento de Aŭstrio.

Celebrante inter homamaso tiun sukceson en Graz ĉeestis ankaŭ mi kun anoj de la Studenta Esperanto-Klubo (SEK) en la tiea universitato (ekde oktobro 1961), kiuj per sloganrubando sur la centra placo de Graz, antaŭ ties urbodomo, esprimis: VIVU JONAS! DIE ESPERANTISTEN.

En la menciita elsendo okazis priskribo de la vojo de Jonas al ege aktiva esperantisto ekde la 20-aj jaroj kadre de la laborista Esperanto-movado. La parolisto eĉ priskribis la situacion tia, ke ĉiuj konataj socialdemokrataj funkciuloj en Aŭstrio sciis Esperanton! Ankaŭ la fakto, ke Jonas konatiĝis kun sia posta edzino Grete kadre de tiu movado, inkluziviĝis en la felietono.

La ilustrita akompano de la historia priskribo de la esperantisteco de Franz Jonas okazis en tiu TV-elsendo per vizito de la Esperanto-Muzeo de la Aŭstria Nacia Biblioteko en Vieno, kie aperis fama aŭstra aktoro kaj ano de la Viena

Burgteatro, Cornelius Obonya, kiu recitis la unuan artikolon de la Generala Deklaracio de Homaj Rajtoj (de UN) en perfekta Esperanto-prononco!

Rimarkindis en la elsendo ankaŭ la konstato de unu el la eminentuloj (ankaŭ eksministro ĉeestis!) ke grava argumento por Esperanto povus esti, ke ĝin ĉiuj devus lerni kaj ne ricevus kiel naskodonacon....

Fine necesas menci, ke Franz Jonas dum sia prezidenteco dufoja (1965-1974) i.a. solene inaŭguris la 55-an Universalan Kongreson de Esperanto 1970 en la Viena Urbohalo antaŭ dumil gepartoprenintoj!

La dokumentada filmo pri Franz Jonas enmomente troveblas en YouTube: <https://youtu.be/NOS7i3n1rEY>. Ekde minuto 13:00 pri Esperanto.

2022-11-14, **Hans Michael Maitzen**,
SEK Graz 1961-1967

Kion mi studu kiel venonta esperantisto?

Antaŭ ĉirkaŭ unu jaro, kiam mi devis elekti universitatan programon, mi demandis min – inter aliaj aferoj – kion mi studu, se mi ankaŭ daŭre volas okupiĝi pri Esperanto. Nun mi pensas, ke mi finfine trovis unu el la multaj solvoj por tiu demando.

Ion pri mi: Mi nomiĝas Felix (aŭ Felikso en Esperanto), mi venas el Graco kaj Vieno, mi estas 20-jara kaj mi jam skribis kelkajn kontribuetojn por la aŭstra parto de *Esperanto aktuell*. Mi komencis lerni Esperanton antaŭ preskaŭ du jaroj, meze de decembro 2020, dum la aŭstria „lokdaŭno“ (=fermumo). Mia unua kontakto kun la lingvo

Aldone al la legogustumaĵo n-ro 3 el L. Boltzmann „Vojaĝo de germana profesoro al Eldorado“:

Du eraroj en la priskribo de la vizito de Boltzmann al la James-Lick-Observatorio:

Unue: la granda refraktoro tie inaŭgurita en 1888 ne havas lenson de 28 cola diametro (71 cm), sed kiel trovebla en la literaturo pri la Lick-Observatorio signife pli grandan, do 36 colan (91 cm). La rimarko en la unua eldono de la libro pri similgrandeco kompare al la Viena refraktoro (68 cm) do relativigendas! Boltzmann ne detaligas, ke tiu refraktoro ĝis 1897 estis la plej granda tutmonde, nur tiam superita de la 40 cola (100 cm) refraktoro de Yerkes-Observatorio en Williams Bay, Wisconsin (ankaŭ Usono, sed orienta!), daŭre la plej granda lensteleskopo de la mondo. Esplorindas, kial Boltzmann ne citas la ĝustan valoron de la lensdiametro de la granda Lick-refraktoro. **Due:** Boltzmann asertas, ke per la Lick-refraktoro estis malkovritaj "ambaŭ lunoj de Marso". ➡

estis interreta, konkrete per Duolingo, kaj mi daŭre uzas tiun programeton. Ankoraŭ dum la lokdaŭno mi kontaktis Aŭstrian Esperanto-Federacion kaj invitis Hans Michael „Miĉjo“ Maitzen por rete prezenti la internacian lingvon en la „History Club“ – klubo kiun mi establis kun du amikoj en mia lernejo en Vieno por diskuti historion, lingvistikon kaj politikon. Kun la bonega mentorado de Miĉjo mi daŭre okupiĝas pri Esperanto – ĝis hodiaŭ. Pro mia intereso en historio, politiko, sed ankaŭ lingvistiko, mi ne sciis kion fari kiam mi finos la lernejon – sed Esperanto fakte kombinas tiujn tri sferojn. Precipe dum mia unujara laboro en Londono 2021/22 ĉe organizo kiu memorigas pri la Holokaŭsto kaj aliaj genocidoj mi rimarkis tion, ne laste ĉar tiuj temoj, pri kiuj mi okupiĝis en Londono, historie parte rilatas al Esperanto.

Do kion mi faras nun? La universitata kurso, kiun mi elektis, ne rekte rilatas al la lingvo Esperanto, sed nerekte mi povas apliki multe da miaj scioj pri Esperanto tie! Mia kurso nomiĝas „Politika Scienco – Internaciaj Rilatoj kaj Organizoj“, ĝi estas instruata en la angla kaj okazas en Hago, grava urbo por internaciaj organizoj kaj ĉefurbo de Nederlando.

Kvankam mi kompreneble ne lernas pri teoria lingvistiko en la universitato, unu el miaj aliaj intereso, precipe la filozofia fono de Esperanto, povas esti interpretita en konekso al internaciaj rilatoj. La Esperanto-movado estas ne nur ekzemplo por evoluoj de la civila socio en Eŭropo je la fino de la 19-a jarcento kaj la fenomeno de tutmondiĝo hodiaŭ, ĝi ankaŭ montras la gravan interagon de socilingvistiko kaj politikaj decidoj. Mi precipe interesiĝas pri tiu sfero de lingvopolitiko kaj plue la moderna packonstruata laboro de regionaj Esperanto-societoj. TEJO kaj UEA estas bonegaj ekzemploj por la grava rolo, kiun internaciaj neregistaraj organizoj (NROj) ludas en la tutmonda politiko.

La okupiĝo pri Esperanto estas ege diverstipa kaj mia nuntempa studo estas nur unu el multaj eblecoj, kiun mi ĝojas esti trovinta – sed oni certe renkontas Esperanton preskaŭ ĉie!

2022-11-14, **Felix Baur**

Noch zur Leseprobe Nr. 3 aus L. Boltzmann „Reise eines deutschen Professors ins Eldorado“:

Zwei Fehler in der Beschreibung von Boltzmanns Besuch am James-Lick-Observatory:

1. Der große Refraktor, dort eröffnet 1888, hat keine Linse mit 28-zölligem (71 cm) Durchmesser, sondern entsprechend der Literatur über das Lick-Observatory einen signifikant größeren, nämlich 36 Zoll (91cm). Die Bemerkung in der ersten Auflage des Buchs hinsichtlich der vergleichbaren Größe mit dem Wiener Refraktor (68 cm) ist also zu relativieren! Boltzmann geht nicht darauf ein, dass dieser Refraktor bis 1897 der weltweit größte war, dann erst vom 40-zölligen Refraktor (100cm) des Yerkes-Observatory in Williams Bay, Wisconsin (auch USA, aber im Osten!) übertroffen, das noch immer das größte Linsenfernrohr der Welt ist. Nachzuforschen wäre, warum Boltzmann nicht den richtigen Wert des Linsendurchmessers des großen Lick-Refraktors angibt.

2. Boltzmann behauptet, dass mit dem Lick-Refraktor "beide Monde des Mars" entdeckt worden wären. Das stimmt auch nicht, ➡

Neue Sonderausstellung im Museum des Herzberger Welfenschlosses

Auf der oberen Etage des Museums wurde jetzt die 17. Esperanto-Fachausstellung eröffnet.

Die seltenen Materialien stammen aus dem Archiv des Esperanto-Zentrums in der Esperanto-Stadt Herzberg am Harz.

Die ca. einhundert überwiegend historische und rare Materialien, wie alte Ansichtskarten und Fotos vor dem 1. Weltkrieg, aus vielen europäischen Ländern, sind dort ausgestellt. Sogar diverse Gruppierungen mit dem Roten Kreuz, Polizei-Esperantogruppen, Katholiken, etc. sind dort zu bestaunen.

Einige Exponate stammen aus Japan, Sibirien, Montevideo, China, usw.

Für evtl. Gruppenführungen, Nachfragen, usw. steht das Esperanto-Centro in Herzberg gern zur Verfügung.

Die neue Sonderausstellung kann während der Öffnungszeiten des Museums von Mittwoch bis Sonntag besichtigt werden.

Eine historische mehrfarbige Künstlerkarte präsentiert den weltweiten Kommunikationsgedanken mit der gemeinsamen neutralen Zweitsprache Esperanto für eine gerechtere und unmittelbare Verständigung über Ländergrenzen hinweg.

Diese ausdrucksstarke Künstlerkreation wurde auch für die Werbeplakate für die Sonderausstellung genutzt.

Nova Esperanto-Klubo en Göttingen

Jen foto farita danke al Zsofia dum nia unua vizito de la nova Esperanto-Klubo en Göttingen.

La fama kafejo "Cron & Lanz" disradiis bonan etoson. Okazis duhora gaja interbabilado.

Ni dankas kaj gratulas al Steffen pro la bona organizado kaj deziras al la Esperanto-geamikoj en Göttingen bonan progresadon.

Certe komence de decembro (kiam ĉie estos bela kandelumado) ni denove renkontiĝos en la universitata urbo Göttingen – la fama urbo de la sciencoj. Kuraĝe antaŭen!

Tio ankaŭ ne estas vera, ĉar jam en 1877 (do 11 jaroj antaŭ la inaŭguro de la Lick-refraktoro) Asaph Hall malkovris ilin en la usona mararmea observatorio en Vaŝingtono, orienta Usono!

Klarigo por ambaŭ malĝustaj indikoj en la raporto de Boltzmann povas esti, ke li estis teoria fizikisto kaj ne tro bone moviĝis en la observa scienca laboro. Li supozeble devis kredi tion kion oni klarigis al li en la Lick-Observatorio kaj ne ekskludeblas ke en liajn notojn pri tio enŝteliĝis la eraroj.

Hans Michael Maitzen.

denn schon 1877 (also 11 Jahre vor der Inauguration des Lick-Refraktors) hatte Asaph Hall sie am US Naval Observatory in Washington, im Osten der USA entdeckt!

Eine Erklärung für beide unrichtigen Details im Boltzmann-Bericht könnte darin bestehen, dass er theoretischer Physiker und nicht allzu gut mit beobachtender Wissenschaft vertraut war.

Vermutlich musste er akzeptieren, was man ihm am Lick-Observatory darlegte und es ist nicht auszuschließen, dass sich dabei die Fehler einschlichen.

2022-10-10, Hans Michael Maitzen

Deutscher Esperanto-Bund trifft sich in Herzberg

Am Wochenende vom 4. bis 6. November hatte sich in Herzberg am Harz der Verbandsrat des Deutschen Esperanto-Bundes zu seiner alljährlichen Herbsttagung getroffen.

Die Esperanto-Stadt Herzberg am Harz hatte dafür dankenswerterweise den Versammlungsraum der Stadtbücherei Herzberg im ehemaligen Spritzenhaus zur Verfügung gestellt.

Am Freitagabend gab es zunächst ein Gitarrenkonzert des afrikanischen Musikers Abel Massiala aus Angola, mit vielen Liedern aus Angola und anderen Ländern Afrikas, manche auf Esperanto, andere auf Portugiesisch oder in afrikanischen Sprachen.

Am Samstag traf sich der Verbandsrat zu seiner Sitzung. Die stellvertretende Bürgermeisterin von Herzberg, Verena Scholtyssek, begrüßte die Teilnehmenden sehr herzlich im Namen der Stadt Herzberg. Der Vorsitzende des Deutschen

Esperanto-Bundes, Botschafter a. D. Ulrich Brandenburg, dankte für die herzliche Begrüßung und die große Gastfreundschaft der Esperanto-Stadt Herzberg.

Im Rahmen der Sitzung berichtete der Vorstand des Deutschen Esperanto-Bundes über die Arbeit seit dem 99. Deutschen Esperanto-Kongress über Pfingsten in Oldenburg. Großen Raum nahm dabei die Vorstellung der Planung für den 100. Deutschen Esperanto-Kongress zu Pfingsten 2023 in Braunschweig ein. In dieser Stadt wurde der Deutsche Esperanto-Bund im Jahr 1906 gegründet. Der Kongress im Jahr 2024 soll in Straßburg gemeinsam mit dem französischen Esperanto-Landesverband stattfinden.

Auch die einzelnen Landesverbände und die Fachverbände des Esperanto-Bundes (Verband der Deutschen Esperanto-Lehrer, Deutsche Esperanto-Jugend, Blinde und Eisenbahner) stellten ihre Tätigkeit vor. Ebenso wurde die „Esperanto-stacio Halbe“ vorgestellt, ein ehemaliges Bahnhofsgelände in Halbe südöstlich von Berlin, in dem ein Kultur- und Begegnungszentrum aufgebaut wird und teilweise schon in Betrieb ist. Am Nachmittag trafen sich Arbeitsgruppen zu den Themen Kommunikation sowie den kommenden Veranstaltungsangeboten.

Im Vorfeld der Veranstaltung hatte sich der Vorsitzende des Deutschen Esperanto-Bundes u.a. mit dem Bürgermeister von Herzberg, Christopher Wagner, getroffen, um über die weitere Zusammenarbeit mit der Stadt und der Region zu sprechen. Mit dabei war auch Peter Zilvar, der Leiter des Esperanto-Zentrums in Herzberg (Interkultura Centro). **Peter Zilvar**

„Esperanto per rekta metodo“ en 45 lingvoj

Riĉe ilustrita lernolibro de Esperanto de Stano Marček, taŭga por kursoj kaj memlernantoj.

La lernolibro jam aperis en 45 lingvoj: la angla, araba, armena, bulgara, ĉeĥa, ĉina, dana, finna, franca, germana, greka, hinda, hispana, hungara, indonezia, internacia, irlanda, islanda, itala, japana, korea, kroata, kurda, latina, latva, litova, luksemburga, nederlanda, norvega, persa, pola, portugala, portugala (brazila), rumana, rusa, serba, slovak, slovena, sveda, taĝika, taja, tajvana, turka, ukraina kaj vjetnama.

La lernolibron akompanas didaktika materialo: Instruaj bildoj por rektmetoda instruado

(por instruistoj, 500 kartoj A5 en du kofretoj, kiuj paŝo-post-paŝo sekvas la lernolibron – ankaŭ sur KD – por projekcii la bildojn); KD Modela elparolo en mp3 (voĉlegitaj Esperantaj tektoj + la lernolibro en diversaj lingvoj en pdf); Pekseso Esperanto (kartludo, 12 volumoj kun 288 bildoj el la lernolibro), Aŭdo-vida konversacia kurso de Esperanto, Fabeloj de Andersen kaj Grimm; 107 krucenigmoj en Esperanto; „Apo“ (aplik-aĵo) por telefonoj: <http://www.iei.nl/apo/> Pli da informoj ĉe: <http://katalogo.uea.org/> – aŭtoro nomo „Stano Marček“ (137 titoloj).

Esperanto-aŭskultejo de Stano Marček – libere elŝuteblaj sonlibroj kaj kantoj en Germana Esperanto-Biblioteko Aalen: t1p.de/auskultejo1

Recenzo pri la lernolibro en uea.facila: https://mallonge.net/rekta_metodo

Esperanto aktuell 6/2022 № 276 9

Germana Esperanto-Kongreso Deutscher Esperanto-Kongress

GEK 100 1906-2023

Braunschweig 2023-05-26 – 29 (– 06-02)

Jubilea Germana Esperanto-Kongreso 2023 en Braunschweig

<https://www.esperanto.de/gek2023>

Venontjare la Germana Esperanto-Kongreso festos jubileon: Ĝi estos la 100-a, kaj ĝi okazos en la sama urbo kie jam okazis la 1-a en 1906: en Braunschweig. Sed ne nur ĝia „ronda“ numero estos speciala venontjare, sed ankaŭ ĝia daŭro: Ni plilongigos la kongreson al tuta semajno. Ĉiujn detalojn vi trovas en la kongresa retpaĝaro <https://www.esperanto.de/gek2023>.

La kongreso konsistos do el du partoj: la ĉefkongreso dum la pentekostaj tagoj, de vendredo ĝis lundo, kaj la postkongreso kiu samloke kaj senpere sekvas ĝin ĝis la posta vendredo. Eblas partopreni aŭ nur la ĉefkongreson aŭ la tutan semajnon. La ĉefkongreso enhavos la kutimajn kongresajn erojn. Krom la administraj programeroj (membrokunveno de Germana Esperanto-Asocio, kunsidoj de landaj ligoj kaj fakaj asocioj) okazos ankaŭ interesaj prelegoj, prezentaĵoj kaj diskutoj pri la temo „Amikoj tutmonde“. Kaj kiel kutime la vesperoj prezentos kulturajn programerojn, el kiuj kelkaj estos malfermitaj al la publiko.

Por doni al la partoprenantoj la okazon iom konatiĝi kun la kongresa urbo, estos gvidataj promenoj tra la urbo, ĉi-foje ĉiuj rekte en Esperanto. Gvidos ilin Wilfried Hinrichs, konata esperantisto loĝanta en Braunschweig kaj oficiala urbogvidisto.

La postkongreso estos ĉefe turisma kaj kultura. Okazos pluraj ekskursoj al interesaj lokoj en kaj ĉirkaŭ Braunschweig. Pri kelkaj vi jam povis legi en la lastaj du numeroj de *Esperanto aktuel*, kaj tiu ĉi numero prezentas plian ekskursocelon. Por partoprenantoj, kiuj preferas resti en la kongresejo, okazos

ankaŭ surloka programo. Kaj la vesperoj estos denove kulturaj.

Ĉefa kongresejo estos la moderna junulargastejo de Braunschweig. Granda parto de la programo okazos tie, ĝi havas moderne ekipitajn seminariojn, tiel ke du aŭ tri programeroj povas okazi samtempe. Sed kelkaj grandaj programeroj okazos en aliaj interesaj ejoj: la malferma kunveno en la historia malnovurba urbodomo, kaj la vesperaj programeroj de la ĉefkongreso en la moderna Forum Medienhaus, kongresa centro en la gazetara domo.

Ni rezervis ĉiujn loĝĉambrojn de la junulargastejo por la ĉefkongreso, por la postkongreso malpli. Al limigita nombro da partoprenantoj ni povas do oferti loĝadon kun tri manĝoj en la junulargastejo mem. Tiujn lokojn ni disdonos laŭ aliĝdato, indas do aliĝi frue. Proksime troviĝas aro da hoteloj, pluraj en piedira distanco. Vi trovas liston en nia retpaĝaro.

Planata estas ankaŭ senpaga lingvokurso por komencantoj, kiun ni ofertos publike, tiel ke ankaŭ interesitoj el la ĉirkaŭaĵo povas partopreni. Ni planas agnoskigi la kurson kiel „Bildungsurlaub“ (aldonaj klerigcelaj feriotagoj por dungitoj). Formale realigas ĝin nia malsuprasaksa landa ligo EMAS, kiu jam estas agnoskita kiel oficiala organizanto de klerigaj programoj.

Samloke kaj samtempe kun la kongreso Germana Esperanto-Junularo okazigas sian kursarangon KEKSO, en kiu junuloj lernas la lingvon je diversaj niveloj. Ĝiaj partoprenantoj loĝos aparte – proksime de la kongresejo – kaj havas apartan programon, sed estas plenrajtaj kongresanoj kaj do povas partopreni ankaŭ programerojn de la kongreso kaj tiel tuj praktiki siajn novajn lingvokonon.

Indas aliĝi baldaŭ, ĉar fine de la jaro altiĝos la kotizo. Bonvolu uzi prefere la elektronikan aliĝilon en la kongresa retpaĝaro. Sed kompreneble eblas aliĝi ankaŭ per alia vojo, simple kontaktu nin.

Franz Kruse

Propono pri ekskurso al Goslar

Tre interesa loko por ekskursi dum la jubilea GEK estas la urbo Goslar.

Ĝi havas tri elstarajn vidindaĵojn, kiujn mi volas prezenti. La urbo Goslar havas ĉirkaŭ 50.000 enloĝantojn kaj estis unuafoje menciita en dokumentoj en la jaro 979, do pli ol mil-jaraĝa.

Dum multaj jarcentoj ĝi estis libera regna urbo, kio signifis, ke ĝi estis rekte al la disponado de la imperiestro. Tio estis siaepoke granda avantaĝo kaj kontribuis al la prestiĝo de la urbo.

Unue, oni atentu la mezepokan urbocentron. Vi trovos plurajn preĝejojn, kiel ekzemple tiun de la sanktuloj sanktaj Kosmas kaj Damiano. Ĝi estas konstruita en la romanika stilo; partoj de ĝi datas de la 11-a jarcento. La iama katedralo, preskau samaĝa, estis bedaŭrinde detruita pro kadukeco en la 19-a jarcento. De ĝi restas nur la enira halo. Tre vidindaj estas ankaŭ pluraj profanaj konstruaĵoj. Inter ili menciindas la urbodomo en gotika stilo. Vizitu ankaŭ la domon „Kaiserworth“ el la jaro 1494. Ĝi estis komence la gilda domo de la komercistoj, nun hotelo. Rigardu la elstarajn skulptaĵojn, kiuj montras la tiaman riĉecon de la urbo. Rimarku ankaŭ la domon „Granda Sankta Kruco“, kiu estas iama malsanulejo kaj maljunula azilo el la jaro 1254.

Due, vizitu la famegan „Kaiserpfalz“. Temas pri mezepoka palaco, en kiu la imperiestro loĝis kun siaj akompanantoj, kiam li vizitis la urbon. Ĝi estas la plej granda profana konstruaĵo de tiu epoko. En ĝi naskiĝis imperiestro Henriko la Kvara en la jaro 1050, kaj dum la tuta mezepoko okazis tie multaj gravaj renkontiĝoj kaj eventoj. Dum la 19-a jarcento ĝi estis tiomgrade kaduka, ke oni preskaŭ decidis malkonstrui ĝin, sed bonŝance ĝi estis savita kaj renovigita (male al la katedralo). Nepre vidinda.

Trie, la minejo Rammelsberg. Ekde la jaro 968 ĝis la jaro 1988, kiam ĝi estis elĉerpita, oni seninterrompe elminigis neferajn metalojn, precipe arĝenton, oron, kupron, plumbon kaj zinkon, kio kontribuis multe al la riĉeco de la urbo kaj de la regiono. Oni

diras, ke en tiuj 1020 jaroj oni elminigis 27 milionojn da tunoj de ercoj. Sed estas verŝajne, ke jam longe antaŭ la jaro 968 homoj serĉis la valorajn metalojn, eble jam en la bronza epoko. Oni povas la minejon viziti uzante autentikan trajneton, kiun uzis jam la ministoj de la 20-a jarcento; sed atentu: Ne venu en viaj plej bonaj vestaĵoj!

Andreas Emmerich

Ausflugsziel Goslar

Ein sehr interessantes Ausflugsziel während des Jubiläumskongresses ist die Stadt Goslar.

Sie hat drei herausragende Sehenswürdigkeiten, die ich hier vorstellen möchte. Goslar hat jetzt etwa 50.000 Einwohner und wurde erstmals im Jahr 979 urkundlich erwähnt.

Viele Jahrhunderte lang war Goslar Freie Reichsstadt, das bedeutet, sie unterstand nur dem Kaiser. Das war damals ein großer Vorteil und trug auch zum Ansehen der Stadt bei.

Zunächst sollte man die mittelalterliche Stadt beachten. Man wird mehrere Kirchen finden, darunter St. Cosmas und Damian. Sie wurde im romanischen Stil erbaut; Teile reichen bis ins 11. Jahrhundert zurück. Der ehemalige Dom (eigentlich Münster) aus der gleichen Zeit wurde leider wegen Baufälligkeit im 19. Jahrhundert abgerissen. Von ihm ist nur die Eingangshalle übriggeblieben. Man besuche auch das Haus „Kaiserworth“ aus dem Jahr 1494; es handelt sich hier um das ehemalige Gildehaus der Groß- und Fernkaufleute. Heute wird es als Hotel genutzt. Sehenswert sind die hervorragenden Skulpturen, welche den damaligen Reichtum der Stadt belegen. Außerdem das Haus „Großes Heiliges Kreuz“, ein Krankenhaus und Pflegeheim aus dem Jahr 1254.

Zweitens, die berühmte Kaiserpfalz. Es handelt sich um einen mittelalterlichen Palast, in welchem der Kaiser mit seinem Gefolge wohnte, wenn er zu Besuch in der Stadt war. Er ist der größte Profanbau seiner Zeit. Hier wurde im Jahr 1050 Heinrich IV. geboren, und während des ganzen Mittelalters fanden hier bedeutende Treffen und Ereignisse statt. Im 19. Jahrhundert baufällig, hätte man die Kaiserpfalz beinahe abgerissen, aber glücklicherweise wurde sie gerettet und restauriert (im Gegensatz zum Dom). Unbedingt sehenswert.

Drittens, das Bergwerk Rammelsberg. Von 968 bis 1988 war es ununterbrochen in Betrieb. Dann war es erschöpft. Man förderte hier Nichteisenmetalle, vor allem Silber, Gold, Kupfer, Blei und Zink, was sehr zum Reichtum der Stadt und der Gegend beitrug. Es heißt,

es seien im Laufe dieser 1020 Jahre etwa 27 Millionen Tonnen Erz gefördert worden. Aber es ist wahrscheinlich, dass die Menschen schon lange vor 968 hier nach wertvollen Metallen gegraben haben, vielleicht schon seit der Bronzezeit. Zur Besichtigung fährt man mit einer originalen Grubenbahn aus dem 20. Jahrhundert in das Bergwerk ein. Aber Vorsicht: Nicht die beste Kleidung anziehen!

Andreas Emmerich

Kial la Amsterdama Katedralo gravas ne nur por Nederlando, sed por la tuta Movado?

En la Universitato de Amsterdamo ekzistas speciala posteno por ordinara profesoro pri Interlingvistiko kaj Esperanto, ekde la 1990-aj jaroj.

Ties ekzisto estas garantiita ĝis la natura fino de la nuna mandato, t.e. la 1-an de februaro 2024 eksklude. Tiam, Federico Gobbo estos la estro de la Amsterdama Katedralo – por mallonge ĝin indiki – dum dek jaroj, t.e. du kvinjaraj mandatoj.

Li pretas servi por eventuala tria mandato. Ĝis nun flanksponsoras nur la Nederlanda landa asocio, sed notindas, ke la Amsterdama Katedralo gravas por la tuta Esperanto-Movado, trans la landlimoj. Estas kvar kialoj: historiaj, instituciaj, esploraj, instruaj.

La ĉefa historia kialo estas la profunda ligo inter Amsterdamo kaj interlingvistiko. Fakte, multaj fakuloj pri interlingvistiko pritaksas la leteron de Kartezio al Mersenne el 1629 kiel la ekon de la fako, kaj tiam Kartezio loĝis en Amsterdamo. Alivorte, nia fako estas parto de la historio de la urbo, kaj pro tio, male al multaj aliaj lokoj de la mondo, interlingvistiko – kaj konsekvence Esperanto – ĝuas respekton kaj prestiĝon: nenie alie estas ordinara profesoro kun „Interlingvistiko kaj Esperanto“ sur sia nomŝildo.

Laŭ la instituciaj kialoj, la Universitato de Amsterdamo estas „top 100 university“ tutmonde, kaj ne hazarde skribita en la angla 1. Eĉ pli: en la jaro 2021, specife pri lingvistiko, Amsterdamo estas la numero 20 en la mondo, kaj la numero 1, t.e. la plej bona, en la tuta Eŭropo. Krome, indas substreki alian fakton, nome, ke la interlingvistika kaj esperantologia kolekto ĉe la universitata biblioteko estas unu el la plej gravaj en la tuta Eŭropa Unio.

Laŭ la esplora kialo, per publikaj (ĉefe en la angla) de Federico Gobbo pri interlingvistikaj kaj esperant(ologi)aj temoj li gajnis multe da respekto inter siaj lingvistikaj kolegoj, ĉar la bona pozicio de lingvistiko kadre de la Universitato de Amsterdamo en la internaciaj anglalingvaj klasifikoj estas ankaŭ, almenaŭ parte, merito de li.

Tio portas nin al la kvara kialo. La procentaĵo de nederland(ingv)aj studentoj en liaj kursoj estas ĉirkaŭ 33%. Pro la uzo de la angla, li ege multoblis la nombron da studentoj, kompare al siaj antaŭuloj. Ekzemple, ĉi-jare, iu finna studento sekvis el Ruando, alia punĝab-lingva kaj -kultura studento sekvis el Hongkongo, kaj iu tria, pola,

sekvis el Londono. Ĉefe la studentaro, kiu sekvas liajn kursojn, venas de la tuta Eŭropo sed ankaŭ de Orienta Azio. Tiu ĉi fakto montras, ke Esperanto en la Universitato de Amsterdamo estas vere internacie lernata.

Permesu fini parafrazante Zamenhofan eliron el la „Aldono al la Dua Libro“, 1888: malgraŭ la disjeteco de l' laboro (se ĝi nur estos ĉie sufiĉe energia) post la plej mallonga tempo ni vidos, ke nia komuna celo estas alvenita, ke la Amsterdama katedralo fortiĝis kaj estas uzata de la tuta mondo.

Se vi pretas finance subteni la katedralon por nova kvinjara periodo, bonvolu sendi vian kontribuon al: Universala Esperanto Asocio, Rotterdam, Nederlando ĉe banknumero: NL72INGB 0000 3789 64 (BIC/SWIF: INGBNL2A), menciante „Amsterdama Katedralo“.

Loes Demmendaal

Migrado ĉirkaŭ Detmold

Ĉu vi jam vizitis la monumenton de tiu ĝermana gvidanto, kiu en la jaro 9 post Kristo venkis la romiajn legiojn en la arbaroj kaj marĉoj de Teutoburger Wald?

Ĉu vi konas la rokojn Externsteine, Bad Salzuflen, Lemgo kaj la fervojan krucponton Altenbeken? Ne estas tipa turisma regiono, en kiu okazis la ĉi-jara aŭtuna migrado de GEA (EMA 2022), sed bela, varia kaj plena de montoj. La 18-20 partoprenantoj ĝuis „oran aŭtunon“ kun multe da suno. La tagaj etapoj estis zorge kalkulitaj, por ankaŭ permesi paŭzojn kaj kaŝtrinkadon – tamen foje oni marŝis pli ol 20 kilometrojn, ofte laŭ krutaj vojoj tra la arbaro, kiu donis sian nomon al la tuta regiono.

Sed en la programo estis ankaŭ vizito al granda subĉiela muzeo pri tuta Vestfalio kaj aparte interesa renkontiĝo kun la loka arbaristo en Eggegebirge, kiu montris al ni la sekvojn de klimatoŝanĝo kaj klarigis la klopodojn daŭripove renaturigi arbarojn en la regiono. Inter la migroetapoj ni veturis per lokaj trajnoj kaj publikaj aŭtobusoj, kaj – malgraŭ la lasta montgrimpado alvenante de la bushaltejo – ni ĉiam sukcesis ĝustatempe reveni al la junulargastejo por la vespermanĝo. Vespere ni ankoraŭ estis sufiĉe maldormaj por sekvi klerigan programon: ekzemple Goar Engeländer

Nachweis der Spende / Zuwendungsbescheinigung

Mitgliedsbeiträge und Spenden eines Kalenderjahres an den D.E.B. können Sie bei Ihrer Einkommensteuererklärung als Sonderausgabe geltend machen:

- Falls Ihre Beiträge und Spenden **300 € übersteigen**, sendet Ihnen der D.E.B. im Folgejahr unaufgefordert eine Zuwendungsbescheinigung zu.
- Falls Ihre Beiträge und Spenden **300 € nicht übersteigen**, benötigen Sie keine Zuwendungsbescheinigung. Als Nachweis genügt alternativ 1. der Bareinzahlungsbeleg mit dem Vermerk der Bank "Zahlung erfolgt" oder 2. der von der Bank quitierte Überweisungsbeleg oder 3. ein Ausdruck des Homebanking. Folgende Angaben müssen auf diesem Beleg erscheinen: *Name und Kontonummer des Auftraggebers, Name und Kontonummer des D.E.B., Betrag mit Buchungstag und in der Betreffzeile der Vermerk "Spende" oder "Mitgliedsbeitrag"*. Verwenden Sie sicherheitshalber die deutschen Bezeichnungen. Zusätzlich müssen Sie

eine Kopie der nachfolgenden Bescheinigung über die Gemeinnützigkeit des D.E.B. dem Beleg beifügen:

Bescheinigung über Gemeinnützigkeit

Der Deutsche Esperanto-Bund e. V. ist wegen der Förderung des Völkerverständigungsgedankens und der Förderung von Wissenschaft und Forschung nach dem letzten uns zugestellten Freistellungsbescheid des Finanzamtes für Körperschaften I, Berlin vom 8.6.2020, Steuernummer: 27/663/59791 nach § 5 Abs. 1 Nr. 9 des Körperschaftssteuergesetzes von der Körperschaftsteuer und nach § 3 Nr. 6 des Gewerbesteuergesetzes von der Gewerbesteuer befreit, weil er ausschließlich und unmittelbar steuerbegünstigten gemeinnützigen Zwecken im Sinne der §§ 51 ff. AO dient.

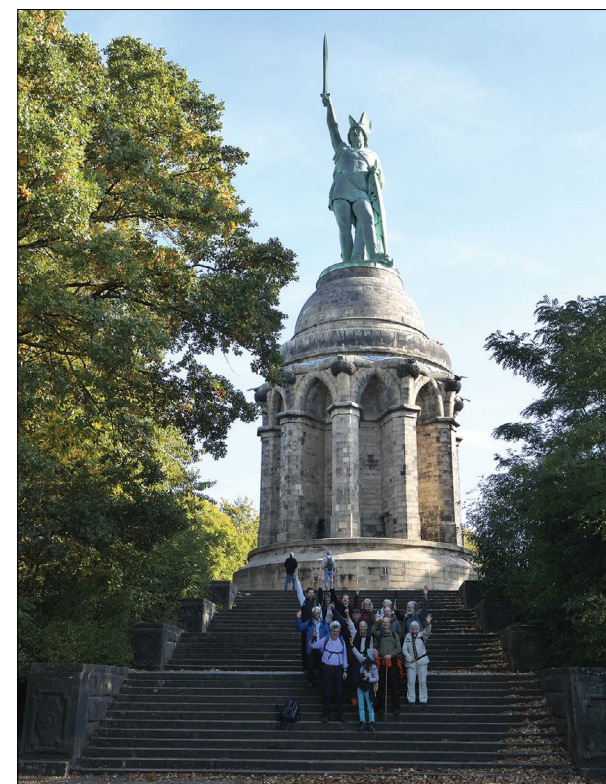
- Falls Ihre Beiträge und Spenden 300 € nicht übersteigen, Sie aber trotzdem einmalig oder auf Dauer eine Zuwendungsbescheinigung haben wollen, teilen Sie dies bitte der Geschäftsstelle oder dem Schatzmeister mit.

Dr. Matthias Hecking, Schatzmeister

raportis pri flegado de biotopoj kaj la Bergwald-projekto. Indas menci, ke la grupo evitis krokodiladon, kvankam ĉiuj partoprenantoj ankaŭ sciis la germanan lingvon.

Grandan dankon meritas la organizantoj Gerald Roemer kaj Mariko Aoshima, kiuj jam la trian fojon preparis kaj organizis la tuton. Kaj ili daŭrigas: la venonta Esperanto-Migrado Aŭtuna okazos sub ilia gvidado de la 15-a ĝis la 20-a de oktobro 2023 ĉirkaŭ Bad Kissingen en norda Bavario. Baldaŭ eblos aliĝi!

Ulrich Brandenburg

Plansprachen: Leichte Erlernbarkeit bei genügender Ausdrucksfähigkeit

In seinem lesenswerten Beitrag "Die Esperanto-Hasser" (*Esperanto aktuell* 2002/4, S. 13f) rät Lu von Wunsch-Rolshoven davon ab, Esperanto die "am schnellsten zu erlernende Sprache" zu nennen. Als "ähnlich leicht oder vielleicht auch einen Hauch leichter" erwähnt er Ido¹ und Toki Pona². Das sollte man sich etwas genauer ansehen.

Maximalbehauptungen sind nie angebracht

Dem Autor ist zuzustimmen, dass Maximalbehauptungen bei Eigenschaften des Esperanto (wie auch anderer Plansprachen) nicht haltbar sind, weil jedes Sprachmodell ein Kompromiss zwischen konkurrierenden Idealanforderungen darstellt. Auch gegen Esperanto als internationale Kommunikationssprache kann und darf man Kritik üben.

Leichte Erlernbarkeit ist relativ

Bekanntlich hängt der Grad der Erlernbarkeit ohnehin vom Lernenden ab, von dessen Fremdsprachenbegabung, Muttersprache, Vorkenntnissen usw. Esperanto steht mit Lautvorrat, Wortschatz und Grammatik den indoeuropäischen, speziell den romanischen Sprachen sehr nahe, bietet andererseits durch seine strenge Agglutinierung (bis auf Bildungen mit "-ĉj-" und "-nj-") auch andersartigen bis hin zu den isolierenden Sprachen Vertrautes bei der Wortbildung. Konsequente Regelmäßigkeit und (weitgehend) fehlende Idiomatik sind ansonsten die Hauptursachen der (relativ) leichten Erlernbarkeit des Esperanto.

Ausdrucksfähigkeit unverzichtbar

Modelle verschiedener Plansprachen müssen unter Berücksichtigung aller Idealeigenschaften vergleichend beurteilt werden. Vor allem muss alles, was man "internationale Sprache" nennen will, eine ausreichende Ausdrucksfähigkeit besitzen, genauer gesagt, muss eine Sprache für alle Kommunikationssituationen geeignet sein. Im wissenschaftlichen Bereich sieht es dabei zurzeit so aus, als ob das Englische anderen Konkurrenten, schon gar dem Esperanto, kaum mehr Raum lässt.

Geht es allein um die leichte Erlernbarkeit, so wäre die soeben von mir erfundene Plansprache "A" konkurrenzlos. Lautvorrat und Wortschatz haben ein einziges Element: "A", Grammatik und Idiomatik sind kulturneutral und ausnahmsfrei, nämlich leer. Erlernzeit: 1 Minute. Aber obwohl A sich - mit kontextabhängiger Bedeutung - durchaus für einige Kommunikationssituationen eignet (Zahnarzt, Sonnenuntergang, Liebespiel; ...), ist es mangels hinreichender Ausdrucksfähigkeit keine qualifizierte internationale Sprache.

Und Toki Pona?

Geringer Lautvorrat und nur ca. 120 Wortwurzeln, da lernt man Toki Pona laut Reklame in einem Monat. Wirklich? Man darf nämlich die Ausdrucksfähigkeit nicht aus dem Auge lassen, und dafür ist es nötig, für weitere Begriffe lang und länger werdende (lautlich monotone und kaum hinreichend unterscheidbare) Kombinationen der 120 Wurzeln zu bilden. Schon im Esperanto käme kein Anfänger auf die Idee, den Begriff "Krankenhaus" spontan aus <un-><gesund> <Mensch><Ort><Substantivendung> (mal/san/ul/ej/o) zu bilden (und selbst diese Zusammensetzung definiert "Krankenhaus" nicht eindeutig). Man muss also auch im Toki Pona für alle benötigten Begriffe die entsprechenden Wurzelkombinationen auswendig lernen, um hinreichend ausdrucksfähig zu sein, und weg ist die "leichte Erlernbarkeit"! Übrigens keine Überraschung, denn das hatte sich auch schon aus den Erfahrungen mit Basic English (immerhin mehr als 1.000 Wortwurzeln) seinerzeit ergeben.

Aber Ido, oder?

Ido wird von seinen Sprechern als eine "Weiterentwicklung" des Esperanto verkauft. Ich halte es für eine Esperanto-Variante, die in einigen kleinen Punkten informationstheoretisch einen Vorteil bietet (etwa die Integration der Esperanto-Partikeln auf -aŭ in die Wortklasse der Adverbien), aber in wichtigeren eine "Verschlimmbesserung" darstellt (etwa die Überspezifizierung der Infinitive durch eine Tempusangabe). Auch haben die Muttersprachler romanischer Sprachen einige Vorteile bei der Erlernbarkeit (z.B. den Nominativ Plural der Substantive auf -i, womit aber der Grad der Agglutinierung eingeschränkt wird), zum Nachteil aller übrigen Sprecher, die im Esperanto von der Maxime "Regelmäßigkeit geht vor ethnosprachigen Kapriolen" profitieren. Wo das Esperanto eine einzige ausnahmsfreie Regel hat, benötigt Ido meist Fallunterscheidungen oder gar ein ganzes Kaskadensystem von Regeln für spezielle Fälle, etwa beim Wortakzent.

Fatal für die Erlernbarkeit ist im Ido das Einwirken von Philosophie und formaler Logik seines Erfinders: Ein Wust von Wortableitungsverboten und Bildungswurzeln soll im Ido Wortformen zu erschöpfenden Definitionen und nicht wie im Esperanto nur zu assoziativen Hinweisen auf die Gesamtbedeutung machen. Das konnte nicht gelingen, schon gar nicht ohne Steigerung des Lernaufwands.

Dazu nur einige Beispiele:

"manĝo" kann im Esperanto 1) einmalige Tätigkeit des Essens oder 2) Mahlzeit als abstrakter Vorgang bedeuten (der Kontext entscheidet), "manĝaĵo" (oft auch nach der "Regel des Notwendig- und Hinreichendseins" einfach "manĝo") ist die konkrete Speise.

Ido interpretiert das entsprechende "-aj-" hinter einem Verbstamm allein als Objekt vor der Tätigkeit, für das Ergebnis muss man "-ur-" nehmen. Also:

Esperanto: manĝaĵo 'Speise'; Ido: manĝaĵo 'Speise (vor der Verspeisung)', manĝuro 'Mageninhalt?'

Esperanto: ekzercaĵo 'Übungstext' (meist einfach: ekzerco 'Übung'); Ido: exercaĵo 'Übungstext (vor dem Üben)', exercuro 'geübter Text?'

Esperanto: traduk(aĵ)o 'übersetzter Text'; Ido: tradukaĵo 'Text vor der Übersetzung',

tradukuro 'übersetzter Text'

Esperanto: foto(grafaĵo) '(gemachtes) Foto'; Ido: fotografajo 'Objekt vor dem Abgebildetwerden', fotografuro 'Abgebildetes'

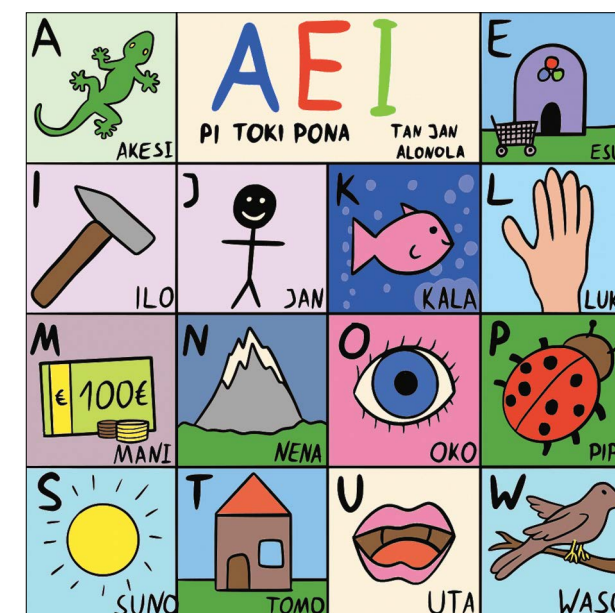
Natürlich könnte man im Esperanto mit "fotografotajo" und "fotografitajo" die überspezifizierten Idobegriffe nachformen, aber wozu? Im Ido dominiert wohl die formale Logik über die Praktikabilität, und das beeinträchtigt eben die leichte Erlernbarkeit.

Man kann zusammenfassen: Dem Ido ist von der Ausdrucksfähigkeit seine Tauglichkeit als internationale Kommunikationssprache nicht abzusprechen. Die leichte Erlernbarkeit ist gegenüber dem Esperanto jedoch graduell schlechter.

Esperanto in der Werbung

In der Werbung für Esperanto darf man durchaus darauf hinweisen, dass es leichter erlernbar ist als seine Konkurrenten für die internationale Kommunikation. Bei allen ethnischen Sprachen (in dieser Rolle) ist das evident. Bei angeblich noch leichter erlernbaren Plansprachen muss zusätzlich nachgewiesen werden, dass sie potenziell ebenso ausdrucksfähig sind wie Esperanto.

Rudolf Fischer

¹ https://eo.wikipedia.org/wiki/Ido_%28lingvo%29

² <https://eo.wikipedia.org/wiki/TokiPona>

Welt der Bücher und Zeitschriften – Esperanto und andere Plansprachen

Aktuelles, Wissens- und Bedenkenswertes
aus der Deutschen Esperanto-Bibliothek AalenFolge 68 – Fortsetzung von 67¹

Letztes Mal wurden die Leser auf „weitere Details im nächsten Heft“ verwiesen. Damals hatten einfach zu viele andere Beträge vorgelegen, die auf Veröffentlichung harrten. Dennoch formulierte ich bei der Durchsicht des Textes bereits diese **Nachbemerungen**:

Ich frage mich, ob da nicht Anzeichen von Paranoia vorliegen, wenn man überall Zensur und Bücherverbrennungen am Werk sieht; müssen wir uns in der heutigen Zeit wirklich immer noch mit den Altlasten unserer NS-Zeit herumschlagen?

Bücher verbrennen – fest verankert in manchen Köpfen?

Bücher zu verbrennen scheint fest in manchem Kopf verankert. Ich denke da nicht nur an die traurige Fußnote 4, für die ich als Beleg zunächst nur die Behauptung der Wikipedia gefunden hatte; 2008 bei einem Interview sagte das auch Spiegelman – plausibel erscheint es allemal, wenn man an Meldungen wie die folgende denkt:

»Im März 2019 verbrannten katholische Priester in Polen Bücher, darunter auch „Harry Potter“-Bände der britischen Autorin J.K. Rowling. „Wir gehorchen dem Wort Gottes“, erklärten die Priester der Gruppe Fundacja SMS Z Nieba in einem Facebook-Post, der Fotos der Bücherverbrennung zeigte und aus dem Alten Testament zitierte. Auf den Bildern war zu sehen, wie drei Geistliche einen Korb voller Bücher und anderer Gegenstände zu einem Feuer tragen. Die Fotos zeigten zudem, wie die Priester Gebete vor den Flammen sprechen.«

Als der Spiegel dies am 1. April 2019 publizierte, hätte man das zunächst noch für einen Aprilscherz halten können, doch tags darauf wurde es aufgrund vatikanischer Kritik als real bestätigt (auch der MDR berichtete darüber, 2 Wochen später).

Sollte ich nun in mich gehen und fragen, ob das von einer generellen Aversion gegen Polen herrühren könnte? Gewiss tut es das nicht! Es ist reiner Zufall, dass ich gerade auf solche Aktionen polnischer Herkunft stieß (und es waren nicht die einzigen).

¹ Fußnoten, die weitere Details bieten, finde ich unverzichtbar (doch damit der Textfluss nicht zu sehr gestört wird, sind sie in

Vorheriges Bild: Das Stadtarchiv Erlangen verfügt über die einzigen in Deutschland noch erhaltenen Überreste der Bücherverbrennungen durch die Nationalsozialisten von 1933.

Dass es aber in der Tat nicht ein polnisches Phänomen ist und bleibt und blieb, zeigt ein Blick auf weitere derartige Vorkommnisse, wie die beeindruckende Wikipedia-Liste de.wikipedia.org/wiki/Bücherverbrennung#21._Jahrhundert belegt. So kann man es also auch nicht auf das „rückständige vorige Jahrhundert“ schieben.

Zurück zum Thema „Spiegelman“!

Wenigstens die Adressen weiterer bedenkenswerter Inhalte seien hier² notiert.

Der eigentliche aktuelle Anlass meiner Nachbemerungen war die Pressemitteilung des dbv, Deutscher Bibliotheksverband e.V., vom 5.9.22:

Bibliotheken gehen gegen Falschinformationen vor

Deutscher Bibliotheksverband e.V. (dbv) entsetzt über die Verbreitung von Falschinformationen zum Umgang mit Büchern in der Sächsischen Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek (SLUB) und den Hamburger Bücherhallen

Wie am Freitag (2.9.22) bekannt wurde, sind seit vergangener Woche in den Sozialen Medien Falschinformationen im Umlauf, die vermitteln sollen, dass die Sächsische Landesbibliothek – Staats- und Universitätsbibliothek (SLUB) sowie die Hamburger Bücherhallen Bücher zum Heizen nutzen würden. In Hamburg und Dresden wurde Strafanzeige erstattet.

Dazu Volker Heller, Bundesvorsitzender des Deutschen Bibliotheksverbandes: „Mit großer Sorge sehen wir die Verbreitung solcher Falschinformationen, die dazu dienen sollen, die Arbeit von Bibliotheken zu diskreditieren und gleichzeitig unsere demokratischen Grundwerte, für die Bibliotheken stehen, anzugreifen. Bibliotheken sind Freiräume der Demokratie und der Informationsfreiheit. Vor dem Hintergrund des grausamen Krieges gegen die Ukraine und der Manipulation von Informationen werden wir daran erinnert, wie wichtig Bibliotheken als Orte des demokratischen Diskurses, der Meinungsfreiheit, der gesellschaftlichen Teilhabe und der gegenseitigen Unterstützung sind. Die vielfältigen Angebote von Bibliotheken, die von den Werten unserer Demokratie geprägt sind, gilt es gerade jetzt zu stärken.“

► einem Printmedium nicht ideal). Daher soll hier weitgehend auf sie verzichtet werden – eine ausführlich kommentierte Version des vorliegenden Textes wird im Netz zu finden sein: <https://kurzelinks.de/ea-Folge68>

² welt.de/kultur/literarischewelt/article236616805/Cancel-Skandalum-Maus-Generalangriff-auf-die-Wahrheit.html, israelogie.de/antisemitismus/wie-gelingt-eine-literarische-verarbeitung-der-shoa-im-comic-einfuehrende-bemerkungen-zu-art-spiegelmans-maus/, nunu.at/artikel/comics-sind-die-demokratischste-kunstform/.

Zum Hintergrund

Anfang September kursierte auf verschiedenen Plattformen, u.a. Telegram, TikTok, Facebook und Twitter, das Foto eines gefälschten Schreibens mit dem Logo der SLUB, das dazu aufruft, der Bibliothek russische Bücher zu Heizzwecken zu spenden. Die SLUB hat Strafanzeige erstattet. Eine Stellungnahme der SLUB-Generaldirektorin Katrin Stump kann hier³ abgerufen werden.

Abscheulich, nicht hinnehmbar sind Zensur oder Buchverbrennungen, aber auch erst recht die neuerdings so weit verbreiteten Falschinformationen, die man mit dem Anglizismus Fake News abtut, so als wäre jedem sofort klar, worum es sich handelt. Das geht mit Sicherheit am Problem vorbei.

Falschmeldungen weit und breit?

Ein weiteres Beispiel gefälschter Informationen, das diesen Sommer ebenfalls Bücherverbrennungen thematisierte: für die Behauptung, der ukrainische Präsident habe die Verbrennung russischer Bücher in Auftrag gegeben, gibt es keine Belege; überdies ist das angebliche Beweisbild schon mehrere Jahre alt:

Die Seite trägt den Titel «Russian Nazis in Crimes» (russische Nazis auf der Krim); auf zwei der brennenden Bücher steht in Kyrillisch «Geschichte der Ukraine», was darauf hin deutet, dass die Verbrennung tatsächlich eher mit der Annexion der Krim 2014 im Zusammenhang stand und den Hintergrund hatte, der Ukraine ihre Staatlichkeit abzuspochen.

Spontan assoziiere ich da folgenden Aphorismus von Karl Kraus (1874-1936), Nachts. Aphorismen, 1924. V. 1915 (www.textlog.de/39303.html): „Wie wird die Welt regiert und in den Krieg geführt? Diplomaten belügen Journalisten und glauben es, wenn sie's lesen“.

„International Read an eBook Day (18.9.2022)“

Auch auf die folgende Pressemitteilung des dbv will ich hier hinweisen: „Buch ist Buch“ – bekräftigt der Deutsche Bibliotheksverband seine Forderung nach einer gesetzlichen Regelung zum Verleih von E-Books durch Bibliotheken.

Anders als bei gedruckten Büchern, die Bibliotheken für den Verleih sofort erwerben können, werden aktuelle E-Book-Titel von den Verlagen bis zu einem Jahr für Bibliotheken gesperrt (sogenanntes „Windowing“), und

³ blog.slub-dresden.de/beitrag/2022/9/2/fake-news-zur-slub-in-den-sozialen-netzwerken

⁴ bitkom.org/Presse/Presseinformation/In-der-Corona-Krise-greifen-mehr-Menschen-zum-E-Book

das, obwohl Bibliotheken bereits jetzt schon das 1,5 Fache des normalen Ladenpreises für ein E-Book zahlen.

Die Esperanto-Bibliothek ist davon (noch) nicht betroffen, aber die Aussagen der Pressemitteilung finde ich doch sehr bedenkenswert.

Denn dieses Windowing entzieht uns Nutzern mehr und mehr den Zugang zu aktueller Literatur in den Bibliotheken und steht somit gegen die Freiheit der Information und gegen die freie Bestandsauswahl der Bibliotheken. Gerade jetzt, da viele Menschen von hoher Inflation und steigenden Energiepreisen betroffen sind, bieten Bibliotheken die notwendige Versorgung mit Informationen und Medien.

Und wessen sich viele gar nicht bewusst sind: Die Nachfrage nach Büchern in elektronischer Form ist in den letzten Jahren, und gerade auch während der Corona-Pandemie, stark angestiegen. So wurden 2020 in Öffentlichen Bibliotheken über sog. „Onleihe“ 46 Millionen digitaler Medien entliehen. Damit stieg deren „Onleihe“ gegenüber 2019 um 24% an – für viele die einzige Möglichkeit in Corona-Zeiten, ihre Bibliothek zu nutzen. (Quelle: Deutsche Bibliotheksstatistik 2020).

Und nicht nur die Ausleihe hat sich erhöht. Nach Angaben des Branchenverbands Bitkom hat sich durch die Pandemie auch die Anzahl der Bundesbürger erhöht, die solche elektronische Medien lesen. Nach jahrelanger Stagnation stieg die Zahl von etwa 25% auf 30% an der Gesamtbevölkerung im Jahr 2020⁴.

Daher fordert der dbv zurecht ein, was im Koalitionsvertrag ja versprochen war: Bibliotheken muss es möglich sein, E-Books gleich nach deren Erscheinen (unter fairen Bedingungen für alle Beteiligten) zu verleihen! Ob das angesichts anderer Prioritäten in dieser Legislaturperiode wohl noch was werden kann? Ich fürchte, das ist ungewiss.

Wozu Zensur? – Was bringt das?

Abschließend frage ich mich, ob denn die Zensur überhaupt schon mal irgend einem was gebracht hat. Wer zensiert, mag denken, die Masse wüsste dann nichts von den unerwünschten Inhalten, frei nach Goethes „Was ich nicht weiß, macht mich nicht heiß“. Wer an Schaltstellen der Medien sitzt, scheint ja an Stellschrauben der Informationspolitik drehen zu können – aber ob das stimmt und wirkt?

Als Igor Levit am 9.10.22 mit dem Opus-Klassik-Preis ausgezeichnet wurde, kritisierte sein Laudator AfD-Sympathisanten als »Vollidioten«. Die Worte „und AfD-Sympathisanten“ wurden feinsäuberlich aus der Übertragung herausgeschnitten. Die Konsequenz: man kann jetzt überall das komplette Zitat lesen. Das ZDF hat mit seinem Zensurversuch das glatte Gegenteil erreicht; denn jetzt weiß jeder, worum es ging.

Es geht um den Wert des Wissens, der nicht nur Goethe am Herzen lag. Nichtwissen ist oft Nichtwissen-Wollen und damit die gefährlichere Form von Dummheit. Natürlich, es kann auch zu einem ruhigeren Gemütszustand führen; denn von Ereignissen nichts zu wissen, auf deren Verlauf man keinen Einfluss hat, ist ja erleichternd.

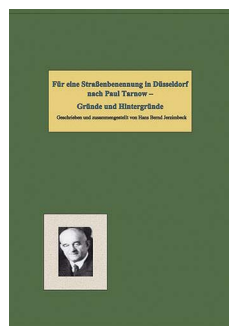
Aber ist das wirklich hilfreich, ist das sinnvoll?

Utho Maier

**Was ich nicht weiß
Macht mich nicht heiß.
Und was ich weiß
Machte mich heiß,
Wenn ich nicht wüsste,
Wie's werden müsste.**

Propono nomi straton en Düsseldorf laŭ Paul Tarnow

La 7-an de oktobro artikolo pri Paul Tarnow estis trovebla en la loka parto de Düsseldorf-aj gazetoj kun la titolo „Warum eine Paul-Tarnow-Straße fehlt“.

La ĵurnalisto Marc Ingel tie resumas la preinterparoladon, okazintan tri tagojn antaŭe inter li, la 95-jara filo, Herbert Tarnow, kaj mi. La gazetisto klare raportis, ke la propono honorigi Paul Tarnow per stratnomo argumentas kun lia pasiva rezisto kontraŭ la naziistoj. Estus honorigo de lia civila kuraĝo kiel civitano. Esperanto „nur“ ludas rolon, ĉar ĝi helpis al li evolui tiun mensostaton. Se oni rigardis en la artikolo pri li en „Enciklopedio de Esperanto“ (1933), oni povas imagi, ke li estis aŭdaca: Antaŭ la unua mondmilito li fondis kaj helpis fondi plurajn Esperanto-grupojn aŭ ligojn en la nordaj partoj de la tiama Germanio.

Li ekde 1910 komencis fari kolektaĵojn de internaciaj lingvoj, poste arkivon por ili. Pro sia aktiveco en Esperanto incidento kaŭzis 5-monatan arestadon ĝis decembro 1934. Poste li proponis kaj baldaŭ ricevis permeson daŭrigi la kolektaĵon. Antaŭ la dua mondmilito plurajn fojojn Gestapo de Düsseldorf citis lin al pridemandado pri diversaj, eksterlandaj ĵurnaloj suspektaj, senditaj al li. Post la komenco Gestapo malpermesis al li korespondi kun eksterlandanoj en Esperanto.

En letero al Gestapo li apelaciis en aprilo 1940: „Kiam mi ankoraŭfoje turniĝas al vi, tiam mi faras tion el la interna

premo, tiu laboro mia, kiun mi nun jam faris pli longe ol 34 jarojn kun la plej grandaj oferoj rilate tempon kaj monon, sub suferado de malestimo kaj insulto kaj protektaresto, el pure idealaj kaŭzoj, neprofitema kaj sen politika, religia kaj simila motivoj, mi ne estas devigata ĉesi, ĉar tio signifus same fini tiun laboron entute.

Mi volas indiki, ke certe ne estas dua germano, kiu havas tiom multe da personaj amikaj rilatoj en la plej multaj landoj kiel mi, kaj ke oni do devus zorgi daŭrigi tiajn rilatojn.“

Pluajn informojn vi povas trovi en:
- <https://www.bod.de/buchshop/fuer-eine-strassenbenennung-in-duesseldorf-nach-paul-tarnow-hans-bernd-gerzimeck-9783755741725>, aktualigita eldono ekde decembro 2022

- https://de.wikipedia.org/wiki/Paul_Friedrich_Wilhelm_Tarnow, baldaŭ aktualigota

- <http://paul-tarnow-strasse-duesseldorf.jimdo.free.com>

La 8-an de decembro okazos ankoraŭ propono en „Anregungs- und Beschwerdeausschuss der Stadt Düsseldorf“. Nun estas preskaŭ 20 jaroj post la unua propono kaj post la tuja aserto de la administracio de Düsseldorf, „ke via propono trovos specialan atenton“. Post la spertoj en tiuj jaroj mi avertas je tro da espero rilate baldaŭan sukceson, eĉ sukceson entute. Tamen la artikolo en la Düsseldorf-aj gazetoj estis sukceso per si mem.

Hans Bernd Jerzimeck

Schade – sehr schade!

Der Esperanto - Landesverband -Rheinland – Pfalz ist aufgelöst.

Wie im Sommer 2022 bereits in Esperanto aktuell Nr. 274 (2022/4) angekündigt, fand am 17. September 2022 eine gesonderte Mitgliederversammlung des Esperanto-Landesverbandes Rheinland-Pfalz statt.

Schon auf der Mitgliederversammlung an Pfingsten 2022 während des 99. Deutschen Esperantokongresses in Oldenburg/Old. zeichnete sich ab, dass eine Wiederbelebung des Landesverbandes nicht möglich sein wird. Ein großer Teil der persönlich angeschriebenen Mitglieder freute sich über die Kontaktaufnahme mit ihnen, antwortete persönlich per Mail, handschriftlich und auch telefonisch. Allerdings sehen sie sich leider

meistens aus verschiedenen persönlichen Gründen nicht (mehr) in der Lage, am lebendigen, erlebnisreichen Verbandsleben aktiv teilzunehmen. Somit wurde klar, dass bei den Mitgliedern kein Interesse am Weiterbestand des Landesverbandes besteht.

Nach ausführlicher Diskussion um diese bedauernswerte Situation fasste die Landesmitgliederversammlung am 17. September 2022 den Beschluss, den Esperanto-Landesverband Rheinland-Pfalz mit sofortiger Wirkung aufzulösen. Nach Abwicklung sämtlicher Formalitäten werden alle vorhandenen Unterlagen dem Deutschen Esperantobund übergeben.

Wenn auch der Versuch, den rheinland-pfälzischen Landesverband wieder zum Leben zu erwecken, nicht erfolgreich verlaufen ist, bin ich überzeugt: einen Versuch war es wert!

Zum Schluss noch ein herzliches Dankeschön an Matthias H. und Daniela S., die freundlicherweise es möglich machten, die beiden anderen Landesversammlungen bei sich zu Hause abzuhalten und uns danach mit köstlichen Kuchen und reichlich Tee und Kaffee bewirteten.

Wittlich, November 2022
Gundega van Raden

REVELO kaj EBLOGO kunvenis en Moers

La 8-an de oktobro okazis komuna aranĝo kun la landa asocio REVELO kaj la blindula asocio EBLOGO. En loka kulturcentro okazis antaŭtagmeze la jarkunveno de REVELO.

Krom raporto de la estraro ankaŭ okazis raportoj de la aktivecoj de la lokaj grupoj. Manfred Westermeier prezentis la planon nomi publikan

lokon en Kolonjo laŭ la filino de Zamenhof, Lidia. Oni rememoras la vastan agadon de la forpasita Klaus Leith. Guido Brandenburg raportis el la loka grupo de Münster, la grupo de Krefeld estis surloke kun eĉ tri homoj, kiuj raportis. El Köln raportis Harald Schmitz kaj el Düsseldorf Didier Isacard, krome Andreas Diemel el Duisburg kaj Ludger Schmeink pri loka agado en la Ruhr-regiono kaj Petra Dückerhoff pri tutlanda agado. Heinz Muhsal prezentis la kasraporton.

Post komuna manĝo en la urbo okazis la membrokunveno de EBLOGO. La prezidanto Werner Groen prezentis la aktivecojn de la asocio. Poste okazis la adiaŭo de du estraranoj: Theodor Speckmann apartenis al la EBLOGO-estraro ekde la novfandiĝo kiel registrita asocio en 1963. De 1980 ĝis 2012 li estis prezidanto. Li kunorganizis la blindulan kongreson IKBE en la jaro 1999 en Berlino kiel LIBE-pezidanto kune kun sia edzino Anneliese. Li estas honora prezidanto de EBLOGO kaj de LIBE. Por sia honorofica agado li akiris la honorofican medalon (Bundesverdienstkreuz). Theodor Speckmann daŭre restas redaktoro de la membrogazeto „Blinda Esperantisto“. Krome forlasis la EBLOGO-estraron Heinz Peter Engels. Krom la aktiveco en la (ĝenerala) sarlanda blindula asocio li estis aktiva en loka koruso kaj subtenas virtualan Esperanto-kurson.

Andreas Diemel

Medienecho

Herzlichen Dank für zugesandte Artikel und Hinweise. Bitte geben Sie bei Mitteilungen einen eindeutig identifizierbaren Absender und einen sinnvollen Betreff an, damit sie nicht im Spam Ordner landen.

Netzbeiträge, die nur über Angabe persönlicher Daten, per Passwort, kostenpflichtig oder nach Anmeldung zu lesen sind, sind kursiv gedruckt.

Auf nicht im Netz erschienene Berichte, die aber vorliegen, wird hingewiesen. Diese können Interessenten gerne als Kopie zum persönlichen Gebrauch (nur per Netzpost) zugesandt werden. Anfragen an *“medienecho@esperanto.de”* - Bitte den jeweils genannten Betreff angeben.

Danke

Esperanto-Wörterbuch
Deutsch-Esperanto und Esperanto-Deutsch
<https://www.albertmartin.de/esperanto/>

Mai 2023
die-region.de – Kekso
Anfängerkursus in Braunschweig – Kekso-Kreema Esperantokurso
● 25. Mai 2023
15:00 - 22:00 Uhr
● 26. Mai 2023
09:00 - 22:00 Uhr
● 27. Mai 2023

09:00 - 22:00 Uhr
Veranstalter
Deutsche Esperanto-Jugend e. V.
<https://die-region.de/service/veranstaltungen/single/event/43240/kekso-kreema-esperanto-kurso/>

4. November 2022
EDE – Europa – Demokratie – Esperanto auf Twitter
https://mobile.twitter.com/ede_amiko/status/1587794915093671938

31. Oktober 2022
Radio Dreyeckland - Podcast
Esperanto-Magazin
Einstündige Radiosendung
<https://player.fm/series/series-1419774/esperanto-magazin-montag-31102022>

30. Oktober
MeinBezirk.at

Zamenhofs Ziel war, eine leichte Sprache zu schaffen, welche alle Menschen schnell erlernen können. Jeder der diese Sprache erlernt, kann sie sofort in verschiedensten Ländern verwenden und sich verständigen. Esperanto wird heute noch auf der ganzen Welt gesprochen. Auf YouTube finden man etliche Videos, mit deren Hilfe man die Sprache erlernen kann.
https://www.meinbezirk.at/innere-stadt/c-regionauten-community/esperanto-museum_a5679706

27. Oktober 2022
Berner Zeitung – Kultur
Dieses «Weltoriginal» möchte, dass wir alle in einer Sprache sprechen
<https://www.bernerzeitung.ch/dieses-weltoriginal-moechte-dass-wir-alle-in-einer-sprache-sprechen-849981782687>

21 Oktober 2022
Posen/Poznan beginnt zweijähriges Masterstudium in Interlinguistik.
http://interl.home.amu.edu.pl/interlingvistiko/magistraj_apr22.html

17. Oktober 2022
BR-Podcast
Bairisch Esperanto - Oder: Wie man an der Wortwurst zuzelt
Zwar ganz ohne Esperanto aber hörens Wert und zum Schmunzeln
<https://www.br.de/mediathek/podcast/bayerisches-feuilleton/bairisch-esperanto-oder-wie-man-an-der-wortwurst-zuzelt/1863407>

[bairisch-esperanto-oder-wie-man-an-der-wortwurst-zuzelt/1863407](https://www.br.de/mediathek/podcast/bayerisches-feuilleton/bairisch-esperanto-oder-wie-man-an-der-wortwurst-zuzelt/1863407)

15. Oktober 2022
dewiki.de
Nikolaj Rytjkov

Im Jahr 1965 nutzte Rytjkov den Besuch einer Esperanto-Konferenz in Wien, um im Westen um politisches Asyl zu

bitten.[1] Über Frankreich gelangte er nach England und erhielt bei der BBC eine Stelle als Redakteur und Moderator. Hier widmete er sich weiter seiner Leidenschaft Esperanto und gestaltete Radiosendungen zu diesem Thema.
https://dewiki.de/Lexikon/Nikolaj_Rytjkov

11. Oktober 2022
Schwäbische
Duo Jomart und Nataša erhält den Esperanto-Kulturpreis
In diesem Jahr geht der Kulturpreis an das Duo Jomart und Nataša. Dessen Stil ist geprägt von einem melodischen, leicht melancholischen Gesang. Die beiden präsentieren Lieder auf Esperanto mit Gitarren, gelegentlich mit Blockflöte und Handinstrumenten begleitet. Jomart schreibt seine Texte zu Themen, die ihn berühren und die er erzählen möchte.
https://www.schwaebische.de/landkreis/ostalbkreis/aalen_artikel,-duo-%C4%B5omart-und-nata%C5%9Da-erhaelt-den-esperanto-kulturpreis-_arid,11563777.html

11. Oktober 2022
17. Aalener Esperanto-Kulturpreis an das Duo Jomart und Nataša
Für den Einsatz um die Plansprache Esperanto wird das Duo Jomart und Nataša mit dem Aalener Esperanto Kulturpreis ausgezeichnet. Der Festakt findet am Samstag, 22. Oktober um 18 Uhr im Kulturbahnhof statt.
<https://www.aalen.de/17-aalener-esperanto-kulturpreis-an-das-duo-%C4%B5omart-und-nata%C5%9Da.188861.25.htm>

9. Oktober 2022
SR1
Professorin Domina
Neulich habe ich von der Sprache Esperanto gehört. Wo wird die denn gesprochen und wie klingt sie? Bonan tagon. Mi parolas Esperanton. Esperanto estas bela lingvo. Guten Tag. Ich spreche Esperanto. Esperanto ist eine schöne Sprache - so klingt Esperanto. Gesprochen wird diese Sprache überall und nirgendwo. Es ist nämlich keine gewöhnliche Sprache. Sie hat sich nicht wie Deutsch, Französisch oder Chinesisch in einem Land entwickelt.
https://www.sr.de/sr/sr1/programm/domino/20221009_domino_100.html

7. Oktober 2022
RP Online
Warum die Paul-Tarnow-Straße in Düsseldorf fehlt - RP Online
Hans Bernd Jerzimeck setzt sich für eine Würdigung des vom NS-Regime verfolgten Esperanto-Pioniers ein. Sein 94-jähriger Sohn Herbert Tarnow ...
https://rp-online.de/nrw/staedte/duesseldorf/warum-die-paul-tarnow-strasse-in-duesseldorf-fehlt_aid-77918077
Leider nur mit Bezahlschranke

6. Oktober 2022
FAME-Preis / Esperanto-Kulturpreis der Stadt Aalen
Aalen lädt am 22. Oktober zur Verleihung des FAME-Kulturpreises der Stadt Aalen ein. Schon vor zwei Jahren wurde der Preis dem Gesangsduo Nataša und Jomart für ihren besonderen Beitrag zur Esperanto-Kultur zugesprochen.
<https://esperanto-bw.de/pages/posts/fame-preis-esperanto-kulturpreis-der-stadt-aalen-284.php>

6. Oktober 2022
Quora
Warum sollte jeder Esperanto lernen?
<https://de.quora.com/Warum-sollte-jeder-Esperanto-lernen>

6. Oktober 2022
ARD- Audiothek
Wo wird die Sprache Esperanto gesprochen wie klingt sie?
<https://www.ardaudiothek.de/episode/professorin-dominol/wo-wird-die-sprache-esperanto-gesprochen-wie-klingt-sie/sr/10870883/>

1. Oktober 2022
Buten un Binnen
Plansprache Esperanto in Bremen und umzu: "Die Idee ist einfach gut"
Weltweit gibt es immer mehr Menschen, die die Kunstsprache Esperanto sprechen. Kurzes Video
<https://www.butenunbinnen.de/videos/esperanto-sprache-international-austausch-kongress-100.html>

Oktober 2022

fiftyfifty: Wohnungslose von der Straße lesen

(Düsseldorfer Straßenzeitung)

S.14-15 „Friedenssprache Esperanto“ von Joshua Holzer
Mit freundliche Genehmigung von „The Conversation“:
International Network of Street Papers. Aus dem Englischen
übersetzt (leicht gekürzt) von Hans Peter Heinrich

26. September 2022

**Europäischer Tag der Sprachen –
Eine schwedisch-russische Familie
erzählt**

„In meinem Alltag spreche ich
jetzt deutlich mehr Esperanto
als Englisch und habe viel mehr
internationale Freunde, mit denen
ich kommuniziere. Meistens sind es
Esperanto-Freunde. Und jede, wirklich jede Sprache, die ich
gelernt habe, hat mir wirklich eine neue Welt geöffnet.“

Alexei, Russlanddeutscher

<https://www.ndr.de/kultur/programm/Europaeischer-Tag-der-Sprachen-Eine-schwedisch-russische-Familie-erzaehlt,tagdersprachen100.html>

26. September 2022

**Veranstaltungen zum
Europäischen Tag der Sprachen**
Esperanto als ergänzende Sprache -
mehr Sprachengerechtigkeit in der
EU

Informationsabend über den Beitrag
zur Sprachengerechtigkeit, welchen
die internationale Plansprache

Esperanto im Rahmen der Europäischen Union und ihrer
Mitgliedsstaaten leisten kann.

<https://edl.ecml.at/Events/EventsDatabase/tabid/1772/EventID/26326/Country/DE/language/de-DE/Default.aspx>

19. September 2022

**Die Bremer Stadtmusikanten auf
Esperanto**

<https://www.tamakai-books.de/de/Zu-guter-Letzt/die-bremer-stadtmusikanten-esperanto-ausgabe.html>

19. September 2022

**Ö1 ORF
Sprachliches Hoffnungsfeld
Esperanto**

Zur Geschichte der internationalen
Plansprache

<https://oe1.orf.at/programm/20220919/693761/>
Sprachliches-Hoffnungsfeld-

Esperanto

weitere Sendetermine

<https://oe1.orf.at/suche?query=esperanto>

13. September 2022

SALUTON

Eine Bekleidungsfirma hat eine
originelle Idee

<https://www.pinterest.de/pin/saluton-hello-in-esperanto-retro-text-pullover-hoodie-t-shirt-sweatshirt-tank-top-racerback-dolman-in-2022--878976052247207516/>

1. Juni 2022

Darmstadt

Am Pfingstwochenende nutzte die
Esperantogruppe Darmstadt eine
Mitfahrgelegenheit im Bus der
Delegation des Orplid-Darmstadt
zu einem Besuch ihrer befreundeten
Esperantogruppe

<https://www.darmstadt.de/>

[standort/vielfalt-internationale-beziehungen/internationale-beziehungen/staedtepartnerschaften](https://www.darmstadt.de/standort/vielfalt-internationale-beziehungen/internationale-beziehungen/staedtepartnerschaften)

**La urbaj muzikistoj
de Bremen**

EDITION TEMMEN

Welt der Bücher und Zeitschriften – Esperanto und andere Plansprachen

Aktuelles, Wissens- und Bedenkenswertes aus der Deutschen Esperanto-Bibliothek Aalen

Folge 69 – Legendoj legindaj, ĉu?

Jarfine de 2022 aperis jena libro de la Vroclava Eŭropa
Centro de Interkultura Edukado sub gvido de ĝia
prezidantino Małgorzata Małgosia Komarnicka: **Legendoj
de ses kontinentoj**. (Wrocław: Wrocławskie Centrum Rozwoju
Społecznego, 2022. 166 p. - ISBN 978-83-954307-4-9, en la
Pola kaj en Esperanto).

Tuj, kiam mi estis leginta la
titolon (kaj ne nur tiun, sed poste
la tutan kompletan) de tiu plej nova
eldonaĵo, mi demandis min, ĉu ili
intence prenis tiun vortumon, eble
pro la specifa signifo de la esprimo
„legendoj“. Tial mi rezonis pri la
origino de tiu esprimo, kiun ja bele
klarigas al ni la t.n. etimologio, kiu
pritraktas la devenon de iuj nocioj.
En la kazo de legendo, ĝi tute ne
kontestas, ke la esprimo originas
en la lingvo Latina.

Laŭ la Latina, **legendo** priskribas iun **legindafon**. Tamen la
Esperanto-sufiksoj ne faciligas la aferon. Per aldono de **-end-** ni
ja substrekas, ke la enhavo de teksto estu legata, do oni nepre
legu ĝin. Per aldono de **-ind-** ni rekomendas legi ĝin, ĉar ties
enhavo meritas la atenton. Sed se oni parolas pri figuro en iu
legendo, tiam temas pri legenda heroo, simile oni ankaŭ povus
uzi la adjektivon por raportoj pri la legenda teksto-enhavo.
Sed kompreneble ne nur tekstoj de legendoj estu legataj, ĉar
ekzistas ja pli-pli multaj tekstoj legendaj, kies enhavo ne temas
pri legendo, do pri iu **rakonto pri malnovaj okazaĵoj**, en kiu
historiaj faktoj estas intermiksitaj kun imagitaj mirindaĵoj.

Mian pritakson, ĉu la libro estas leginda, almenaŭ por mi,
tion vi legos fine de la kontribuo.

Laŭ titolo nin atendas 21 legendoj el 6 kontinentoj, sed la
nun aperinta unua volumo enhavas 7 landojn en 3 kontinentoj;
kiujn prezentos la dua volumo, tion ni devas atendi. Koncizaj
priskriboj karakterizas ĉiun landon. Finaj ĉapitroj klarigas
la historieton de Esperanto – **de malgranda lernolibro ĝis
tutmonda movado** kaj informas pri la kontribuintaj personoj
(ilustristinoj, rakontintoj, tradukintoj).

La legantojn eble ankaŭ interesas la genezo de la tuta afero,
kies kulmino fine estas la libro presita. La Eŭropa Centro de
Interkultura Edukado, enkadre de municipa Vroclava Centro
de Socia Disvolvigo, realigis projekton por la pliaĝuloj, nome
Feliĉaj, kreivaj kaj aktivaj. Tiel oni celis instigi en la homoj la
kreatan esprimon de sentoj, de pensoj, per formado de konkreta
artaĵo, dum ili distanciĝas de la ĉiutageco per grupa integriĝo.

Tion oni atingis en renkontoj kun Esperantistoj el aliaj landoj,
kiuj rakontis pri siaj hejmlandoj kaj prezentis ekzemplojn

de landaj legendoj. Poste sekvis tasko por la partoprenantoj:
ili ilustru per propraj artaĵoj la aŭskultitajn legendojn aŭ ties
heroojn. Montriĝis, ke tio tre pozitive influis kaj stimulis la
pliaĝulojn; kreskis iliaj kreiveco, observa sentumo, sento de
estetiko, esprimeblo de emocioj. Apude, reduktiĝis ĉiutaga
streĉo kaj liberiĝis la vivĝojo; simple tiel ili povis forsalti el la
ĉiutageco.

Ne indas nun dissterni la enhavon de la 21 tekstoj, kaj al mi
simple ne eblas priskribi la multajn tre diversajn ilustraĵojn,
aŭ prefere: artaĵojn. Sed mi volonte substrekas jen la aserton,
ke plej plaĉis al mi la miksaĵo inter prezentoj de legendoj kaj
akompanaj bildigoj, kiuj pruvigas, ke la legendoj inspiris homajn
fantaŝiojn, pensi pri ili kaj sekve produkti ekvivalentojn en alia
arta formo.

Se mi nepre devus montri 1-2 ekzemplojn, jen ili, kiuj plej
impresis min:

Varsovio (Renata Gładysiewicz)

La lago de la trezoroj (Renata Gładysiewicz)
Eble la legantoj kredas, ke mi varme rekomendas la akiron
kaj ĝuon de tiu libro. **Utho Maier**

Kalendaro

Januaro 2023

12. Januaro en Hamburgo, Germanio: Degelo de la tundro rekte minacas klimaton. Legado kaj diskutado 19:30 – 21:00 en Kulturladen St. Georg, Alexanderstr. 16, 20099 Hamburg. Informoj: info@esperanto-hamburg.de

16. (rete): GEA.juna Zoom-kunvenobabilrondo por mezaĝaj Esperantistoj (parte ankaŭ en la germana lingvo) La evento okazas ĉiam en la tria lundo de la monato inter la 20-a kaj 21-a horo. Informoj: michaela.stegmaier@esperanto.de

19. (rete): Surinamo: Nederlanda spuro en Ameriko. Legado kaj diskutado. Reta renkontiĝo de 19:30 – 21:00 h (UTC+1). Bonvolu demandi la enireblecon kaj enirkodon je: info@esperanto-hamburg.de

26. Januaro en Hamburgo, Germanio: Maristaj botoj inter narcisoj. La insuloj de Scilly. Legado kaj diskutado 19:30 – 21:00 en Kulturladen St. Georg, Alexanderstr. 16, 20099 Hamburg. Informoj: info@esperanto-hamburg.de

Februaro 2023

2. (rete): La malkovro de insulino. Legado kaj diskutado.

Reta renkontiĝo de 19:30 – 21:00 h (UTC+1). Bonvolu demandi la enireblecon kaj enirkodon je: info@esperanto-hamburg.de

6. Esperanto-kurso kaj babilrondo. 19:30 – 21:00 en Haus der Kulturen e.V., Am Nordbahnhof 1A, 38106 Braunschweig. Tie ni renkontiĝas ĉiun kvaran lundon por kune lerni kaj praktiki Esperanton. Nian eventon oni trovas ankaŭ en la retejo de hdk-bs.de, en nebenan.de kaj aliaj sociaj retejoj. Se hazarde vi preterpasas la urbon dum la unua lundo de la monato, vi povos viziti nin.

20. GEA.juna Zoom-kunvenobabilrondo por mezaĝaj Esperantistoj (parte ankaŭ en la germana lingvo). La evento okazas ĉiam en la tria lundo de la monato inter la 20-a kaj 21-a horo. Informoj: michaela.stegmaier@esperanto.de

Aprilo 2023

03-10: PSI, Printempa Semajno Internacia en Wittenberg, Germanio

Majo-Junio 2023

26-29 (-6 Junio). 100-a Germana Esperanto-Kongreso en Braunschweig, Germanio

GEA@YouTube – Novaĵoj: Alinomoj, ŝatoj kaj abonoj

La aliro al la YouTube-kanaloj de la Germana Esperanto-Asocio nun estis simpligita per la enkonduko de YouTube-alinomoj („alias“, mallongaj nomoj), tedaj serĉoj aŭ tajpado de kriptaj URL-oj ne plu necesas.

La sekva mallonga nomoj estas novaj por ekzistantaj YouTube-kanaloj de la GEA (vidu ankaŭ *Esperanto aktuell* 2/2022 p. 8):

1. Deutscher Esperanto-Bund Sehenswertes = www.youtube.com/@gea_vidindajxoj
2. GEK - Germana Esperanto Kongreso = www.youtube.com/@gea_kongresoj
3. PSI - Printempa Semajno Internacia = www.youtube.com/@gea_psi

Ni intertempe kolektis multajn interesajn filmetojn, kiujn vi volonte povas spekti. Vi ankaŭ povas aboni la YouTube-kanalojn atingiblajn per la mallongaj nomoj, do vi scios kiam novaj videoj estas ligitaj. Kaj se vi ŝatas filmeton, vi estas bonvena lasi ŝaton („Like“) por ĝi. La nombro da kanalaj abonoj kaj la nombro da ŝatoj de videoj en la kanalo influas la YouTube-rangon, do la GEA-kolektoj pli bone troviĝas en serĉoj ene de YouTube. Amuziĝu kun ĝi –

Stefan Krieghoff por la komisiono GEA.IT

D.E.B.@YouTube – Neuigkeiten Aliase, Likes und Abos

Der Zugang zu den YouTube-Kanälen des Deutschen Esperanto-Bundes ist jetzt durch die Einführung von YouTube-Aliassen (Kurznamen) vereinfacht worden, umständliches Suchen oder die Eingabe kryptischer URLs entfällt dadurch.

Nu sind die folgenden Kurznamen für bereits vorhandene YouTube-Kanäle des D.E.B. (siehe auch *Esperanto aktuell* 2/2022 S. 8):

1. Deutscher Esperanto-Bund Sehenswertes = www.youtube.com/@gea_vidindajxoj
2. GEK - Germana Esperanto Kongreso = www.youtube.com/@gea_kongresoj
3. PSI - Printempa Semajno Internacia = www.youtube.com/@gea_psi

Wir haben inzwischen viele interessante Videos gesammelt, die ihr euch gerne anschauen könnt. Die über die Kurznamen erreichbaren YouTube-Kanäle könnt ihr auch abonnieren, dadurch erfahrt ihr, dass neue Videos verlinkt wurden. Und wenn euch ein Video gefällt, könnt ihr gerne ein Like dafür hinterlassen. Die Anzahl der Kanal-Abos und die Anzahl der Likes von Videos in den Kanälen beeinflusst das YouTube-Ranking, so dass die D.E.B.-Sammlungen bei Suchen innerhalb von YouTube besser gefunden werden. Viel Spaß damit –

Stefan Krieghoff für die GEA.IT-Kommission

Enkonduke Michael Vrazitulis

Kara leganto! En tiu ĉi eldono de ·kune· vi povas trovi du raportojn kaj plurajn fotojn de la 30-a KEKSO, kiu okazis en Kirkel (Sarlando) dum la antaŭlasta semajnfino de oktobro.

Pue, mi konsilas al vi legi la raporton de GEJ-aktivulo Paul pri sia vizito de la kunveno de landaj ligoj kaj fakaj asocioj de Germana Esperanto-Asocio en Herzberg am Harz, komence de novembro. Sekvas ĝisdatigo de Viktoria pri la nuntempa laboro por renovigi nian retan kurson Kostenloser Esperanto-Kurs. Kiel GEJ-estraro, ni

krome elkore invitas vin aliĝi al Junulara E-Semajno (JES) 2022/’23 por festi la silvestron kun ni kaj por ĉeeste partopreni nian membroadsembleon tie; pli detalajn informojn pri tio vi ankaŭ povas legi poste. Cetere, nepre ĝuu la pensigan eseon de Henri pri tio, kial grandaj ideoj, celantaj ŝanĝi la mondon, perdis sian allogecon post la fino de la epoko de Moderneco. Se tio ankoraŭ ne estis sufiĉe da „kulturema“ enhavo por vi, tuj poste vi trovos recenzon, verkitan de Paul pri ekspozicio en la Ŝtata Ĉefarkivo de Stutgarto, tributa al la humanisto Johannes Reuchlin. Fine, Lino raportas pri plia junulara evento, okazinta antaŭ nelonge, Klač-Kunveno Post-Somera (KKPS) en Delft, do en Nederlando, kaj paralele realiĝinta seminario pri mastrumado de organizoj.

Ĝuu la legadon, kaj espereble ĝis revido en iu el la diversaj junularaj renkontiĝoj – ĉu ĉeestaj, ĉu retaj – kiuj okazos baldaŭ!

Via ·kune·-redakcio

Impresoj de 30-a KEKSO en Kirkel

Lucile Brobeck (Lulu)

Mi estas Lulu el Francio, kaj mi partoprenis la 30-an KEKSO-n! Ĝi estis en la germana urbeto Kerkel, ne tro for de Saarbrücken.

Kun pli-malpli 30 aliaj junaj homoj el multaj landoj, ni pasigis du tagojn kune! Mi partoprenis en ateliero pri sociaj retoj, kiu okupis duonon de la tempo. La du gvidantoj prezentis al ni la malsimilajn sociajn retejojn, kiaj estas iliaj vizitantoj kaj kiel uzi ilin. Precipe, ni lernis kiel krei „reels“ (filmetetoj) en Instagramo. Tiuj atelieroj vere kuraĝigis min krei enhavon. Mi nun kreas memojn, kaj havas projekton por fari multe pli ol nur memojn. Jen rapida varbado: sekvu @mojosatestudo sur Instagramo! Mi tamen bedaŭras, ke ne estis pli da tempo por kune krei ion. Mi vere bezonus konsilojn kaj komentojn por plibonigi mian projekton.

Mi precipe memoras du eventojn: la tablo-piedpilka turniro, kaj la vizito de la kastelo. Je la du eventoj mi sentis min ege bona kaj ĝoja!

Mi multe ĝuis la etoson de tiu renkontiĝo: ĝi estis eta evento, kreita de junuloj por junuloj, kun multe pli da naciecoj kaj novuloj, ol kiom mi atendis. Tio kaŭzas, ke oni vere povas ekkoni la homojn, multe pli ol dum aliaj, grandaj eventoj.

Esperanto-lingvokurso por komencantoj.

Utku Özdemir

Dum la antaŭlasta semajnfino de Oktobro (21.–23.10.) okazis la 30-a Kreema Esperanto-Kurso (KEKSO) en Kerkel, Germanio. Ĉi-foje, la evento estis kunorganizita de la germana (GEJ) kaj la franca (JEFO) landaj sekcioj de TEJO. La urbeto Kerkel, situanta en la germana regiono Saarland kaj proksime al la german-franca landlimo, estis geografie avantaĝa por vojaĝoj de ambaŭ organizintaj landoj. Plejmulte de la partoprenintoj venis nesurprize el Francio kaj Germanio, tamen ankaŭ loĝantoj de aliaj diversaj landoj kiel Belgio, Italio kaj Hispanio ĉeestis. Menciinda estis la koincido, ke en la 30-a KEKSO partoprenis ekzakte 30 esperantistoj, 15 inoj kaj 15 iĉoj.

La gastejo, Haus Burgblick, ofertis komfortan loĝadon kaj gastigis preskaŭ nur esperantistojn dum la evento. De la aĉetado, kuirado ĝis la purigado la partoprenintoj kaj organizintoj kune laboris kaj la kunlaboro plifortigis la familian, amikan etoson. Kiel kutime ĉe KEKSO-j, multaj keksoj kaj fruktoj estis kunportitaj el diversaj landoj. Estis agrable havi tablon kun tiaj dolĉaĵoj, ne nur pro la bezono manĝeti dum la tago, sed ankaŭ pro la eblo gustumi manĝaĵojn de diversaj kulturoj.

Post la alvenoj de la partoprenantoj, la evento oficiale komenciĝis per interkonaj ludoj, kiel la tiel nomata „hombingo“. Tion sekvis la vespermanĝo kaj poste la babilado kaj ludado plu daŭris en la gufujo/trinkejo.

Prezento de venontaj junularaj eventoj dum vespermanĝo.

Keksoj kaj fruktoj kunportitaj de KEKSO-partoprenantoj.

Trejnado pri profesia uzo de sociaj retoj.

Ekskurso al Saarbrücken dum lasta tago de KEKSO.

Aldone, vendredon nokte, tablo-piedpilka turniro estis organizita, al kiu eblis aliĝi kiel duopaj teamoj. Ankaŭ pri la tabloteniso la intereso estis sufiĉe granda. Sabate kaj dimanĉe la programo de la 30-a KEKSO konsistis ĉefe el Esperanto-kurso por komencantoj ĝis fruaj progresintoj kaj trejnado pri profesia uzo de sociaj retoj.

Pluraj prelegoj kaj atelieroj okazis dum la trejnado. Ĝenerale temis pri kiel difini aŭ atingi celgrupojn interrete, kiel funkcias la algoritmoj, reklamadoj, retejaj kuketoj de diversaj sociaj retejoj; kaj kiel plej efike dizajni afiŝojn por anonci, varbi pri io ajn. Dum atelieroj la trejnitoj povis kontribui per kreado de afiŝoj, TikTok/Reels-filmetoj. La trejnado estis prezentita de fakuloj, de Ana Ribeiro kaj Jordi Calafi, kiuj profesie laboris aŭ aktivis pri la agado ĉe sociaj retoj. Samtempe la Esperanto-kurso okazis en alia loko de la gastejo kaj ebligis al la komencantoj plibonigi siajn lingvokapablojn. La kurso ne nur enhavis klasĉambrajn lecionojn, sed ankaŭ ludojn (ekz. trezorĉasadon en la gastejo), kaj teamlaboraj aktivadoj estis uzitaj. Dum la vespermanĝo sabate, la venontaj proksimaj Esperanto-eventoj (inkluzive JES, 31-a KEKSO, IJK, UK, katalunaj kaj italaj kongresoj) estis prezentitaj.

Kadre de la 30-a KEKSO okazis du ekskursoj. La unua estis nokta promonado al la kastelo de Kerkel. Malgraŭ la iom malvarma vetero, ni ĝuis vidi la urbetan panoramon kaj amuziĝi ekstere. Dimanĉon posttagmeze, la lasta programero de la evento estis la ekskurso al Saarbrücken,

Forvojaĝo de Carina, Paul, Michaela kaj Utku.

Pliaj fotoj pri la 30-a KEKSO estas sur la paĝo 31.

la ĉefurbo de la regiono Saarland. Bonŝance ne pluvis kaj ni povis vidi la belan urban pejzaĝon de diversaj lokoj. Post kelkaj horoj en Saarbrücken, mi kaj aliaj, kiuj planis vojaĝi dimanĉe, adiaŭis kaj veturis hejmen. Tamen alia grupo de partoprenintoj restis en Kerkel plian nokton kaj ekveturis lunde matene.

Kiel mi persone profitis de la 30-a KEKSO? Kompreneble, surloke renkontiĝi kun geamikoj, kiujn mi ekkonis dum la lasta IJK, estas ĉiam bonvena, agrabla sperto. Aldone, mi konatiĝis kun multaj novaj geamikoj. Ĉar mi relative nove komitataniĝis ĉe GEJ, ankaŭ estis grave babili, diskuti kun estroj kaj anoj pri temoj rilate al la germana landa sekcio. Indas menci, ke la trejnado estis profesie farita kaj helpis al ni akiri novajn kapablojn, vidpunktojn. Do, kara leganto, se vi volas iĝi parto de nia verda-blanka familio, kontribui kaj lerni dume; ne hezitu, simple venu!

GEJ-anoj ĉe kunveno de landaj ligoj kaj fakaj asocioj

Paul Widzowski

De la 4-a ĝis la 6-a de novembro okazis la kunveno de la landaj ligoj kaj fakaj asocioj (Verbandsrat) en Herzberg am Harz, kie kunvenis ne nur la delegacioj de diversaj sekcioj de GEA, sed ankaŭ tri GEJ-anoj – unu el ili mi. Fakte, ni nur iĝis tri je sabata kunveno de landaj asocioj en la urba biblioteko de Herzberg, ĉar post labora vendredo kaj malvola vizito al Göttingen mi nur alvenis iom antaŭ la 11-a en la asembleo. La vesperprogramon (precipe la koncerton de Abel Massala) kaj ankaŭ la saluton de la Herzberg-a vicurbestrino mi bedaŭrinde maltrafis.

En kunveno la estraro raportis pri aktualaĵoj, okazintaj post la kongreso en Oldenburg kaj decidis pri loko kaj dato de la venonta kongreso 2024 (post diskuto pri kongreso en Ercmontaro oni decidis okazigi kongreson kune kun francaj esperantistoj en Strasburgo). Ankaŭ la Esperanto-Centro Herzberg kaj la Esperanto-Stacio Halbe kaj fakaj asocioj raportis pri aktualaĵoj.

Lino, Michaela kaj Paul antaŭ la Zamenhof-busto en Herzberg

Posttagmeze finiĝis la burokratia parto de la kunsido kaj ni rekunvenis en laborgrupojn, unue diskutante la bezonojn de diversaj grupoj (infanoj, junuloj, mezaĝuloj, maljunuloj) kaj komparis ilin kun diversaj Esperanto-renkontiĝoj (kiel JES, NR, Luminesk ktp.), por plibonigi ilin taŭge por iliaj celgrupoj. Due ni preparolis refaron de niaj flugfolioj, el kiuj kelkaj jam iĝis posttempaj:

Ĉu flugfolioj nuntempe plu helpas varbi por Esperanto? Kiel oni alĝustigu ilin al diversaj celgrupoj? Kiel oni hodiaŭigu fasonon sen perdi identigeblecon? Bedaŭrinde ni ne atingis finajn decidojn, tamen prilaboris la proponitajn novajn tekstojn de Lu Wunsch-Rolshoven, por anstataŭigi la malnovan „flugfolio-ĉielarkon“. La vespero finiĝis kun komuna verspermanĝo en restoracio Harzklause.

Dimanĉe la oficiala programo estis finita kaj estis ebleco viziti la framskeletan kastelon kaj Esperanto-kafejon, kie – samkiel je voĵsildoj kaj arboĵsildoj en urbĝardeno – ĉiu teksto estas du- aŭ trilingva, Esperante inkluzive.

Renovigado de Kostenloser Esperanto-Kurs

Viktoria Schmidbauer

KEK, la Kostenloser Esperanto-Kurs, estas distanca kurso en PDF-formato por eklerni Esperanton, kiu estas prizorgata de la Germana Esperanto-Junularo. Ĉi-jare kelkaj junuloj, interalie Oda, Tabea, Michaela, Paula, Meriko, Lino, Paul kaj Michael, komencis renovigadon de la dek kursaj lecionoj. Mi enteamiĝis nelonge post ekkono de GEJ-anoj ĉe la IJK kaj grandparte transprenis tiun laboron. Ni kune ŝanĝis iom malkonvenan enhavon de la unuaj lecionaj tekstoj kaj voĉregistris ĉiujn tekstojn nove. Mi interalie ĝisdatigis la vortlistojn, ekzercojn, informojn kaj alklakeblajn ligilojn, redaktis tro abundajn aŭ komplikajn klarigojn kaj aranĝis gramatikon en tabelojn. Kvankam estas kurso por komencantoj, mi lernis novan vorton dum la prilaborado de la vortlistoj: kreto.

Nun restas plia trarigardo kaj korektado, antaŭ ol ni baldaŭ povos aperigi novan version en la retejo.

Komm zum JES und zur Mitgliederversammlung der DEJ!

DEJ-Vorstand

Liebes DEJ-Mitglied,

wieder geht ein Jahr vorbei und wieder wird ein JES organisiert! Wir sind sehr dankbar, dass diese Arbeit in diesem Jahr federführend von Christine Brücker und Carlos Pesquera Alonso übernommen wurde, denn sonst hätte diesmal kein JES auf die Beine gestellt werden können.

Und deshalb möchten wir dich ganz herzlich einladen, endlich wieder mit uns im größeren Kreis eine riesige Silvester-Party zu feiern! Und nicht nur das, das JES bietet auch viele andere wunderbare Programmpunkte, Konzerte und Ausflüge!

Außerdem findet dort wie gewohnt unsere Mitgliederversammlung statt, nämlich am 30.12. um 11 Uhr. Also nutze die Gelegenheit, um

- bei den anstehenden Vorstandswahlen dabei zu sein und den neuen Vorstand anschließend kennenzulernen,
- zu erfahren, was in diesem Jahr Spannendes passiert ist, und
- mitbestimmen zu können, was die DEJ in Zukunft erreichen möchte.

Du kannst dich beim JES auch an einem DEJ-Strategie-Treffen beteiligen, das einen Tag vor der Mitgliederversammlung, also am 29.12. stattfinden wird. Wir freuen uns auf deine Ideen und Anregungen.

Also melde dich schnell an! Alle weiteren Infos findest du hier: <https://jes.pej.pl>

◀ Ins neue Jahr reinfeiern mit Esperantistinnen? Sei dabei!

Dein Vorstand – Michael, Jan und Michaela
PS: Falls du nicht zum JES kommen kannst, freuen wir uns über deine virtuelle Teilnahme an der Mitgliederversammlung. Der Zugangslink ist folgender: <https://meet.jit.si/DEJMV2022>

Sag uns Bescheid, wenn du vorhast, auf diesem Wege teilzunehmen, damit wir dich bei eventuellen technischen Problemen unterstützen können.

Kie estas la eŭforio?

Henri Schellberg

„Schreiben, drucken, stenographieren, eisenbahnfahren, telegraphieren, telephonieren und internationalisieren¹. In der That wären meines Erachtens diese sieben Erfindungen als die wahren sieben Wunder der Welt anzusehen.“
La skribmaniero, kiun Leopold Einstein uzas ĉi tie en 1889, estas tre karakteriza por la fruaj manifestoj de la Esperanto-movado: Oni ne nur vidis Esperanton kiel la solvon de la plej grandaj sociaj problemoj (fremdulmalamo, rasismo, la socia demando, milito), sed oni ankaŭ sentis ĝin kiel (nur?) parton de tutkaptanta progressa movado, kiu jam estas ŝanĝanta la mondon al la bono. Ankaŭ Zamenhof priskribas la *internan ideon* de sia lingvo per altaj vortoj: Ĝi estas „sur neŭtrala lingva fundamento forigi la murojn inter la gentoj kaj alkitimigadi la homojn, ke ĉiu el ili vidu en sia proksimumo nur homon kaj fraton“.

Tiel Esperanto estas unu el la multaj, multaj grandaj vizioj de tiu tempo, la Moderneco. Sed estas malĝuste (kvankam ne malofte) nur nomi la Modernecon la „epokon de utopioj“. Ĉar kiel Zamenhof skribis jam en la unuaj frazoj de la unua libro: „La nun proponatan broŝuron la leganto kredeble prenos en la manojn kun malkonfido,

1 De: Volapük und Lingvo Internacia, 1889. Ĉi tie „internationalisieren“ kompreneble signifas uzi Esperanton, la lingvon internacian.

La Moderneco – ĉu „epoko de utopioj“? Ilustraĵo el libro de Friedrich Eduard Bilz, eldonita en la jaro 1904, kun titolo Der Zukunftsstaat. Staatseinrichtung im Jahre 2000.

kun antaŭe preta penso, ke al li estos proponata ia neefektivebla utopio; mi devas tial antaŭ ĉio peti la leganton, ke li formetu tiun ĉi antaŭjuĝon kaj ke li pripensu serioze kaj kritike la proponatan aferon.“ Ĉi tio memorigas al la maniero, en kiu ankaŭ Marx kaj Engels ĉiam distingas inter sia realisma „scienca socialismo“ kaj la „utopia socialismo“ de la aliaj, kiuj prefere pensas pri idealismoj ol pri ilia praktikebleco. Ne, la aparta afero pri la Moderneco do ne estis, ke oni utopie deziris la paradizon sur tero, aŭ antaŭdiris per leĝoj² ĝian venon en proksima estonteco. Kiel multaj teoriistoj (ekz. Karl Popper en *Die offene Gesellschaft und ihre Feinde*) poste konstatis, ekzistis tia ideo jam en la kristane-feŭda Mezepoko: la *lasta juĝo*, kiun oni antaŭdiris ĉiam por proksima estonteco kaj kiu laŭe portos la ĉielon al tero³. La sola novaĵo pri la Moderneco do nur estis, ke nun la racia, homa planado estis rekonita kiel la taŭga ilo por socia kaj natura ŝanĝo, por krei pli bonan mondon.

Ĉi tiu nova kredo de la homo en sia propra kreokapablo devenis, depende de kiun oni demandas, aŭ de nova kvazaŭ-religia doktrino, kiu nun, post kiam Nietzsche deklaris Dion mortinta, anstataŭe metis la homon en la ĉielon kiel kreisto de sia propra historio, kontraste al la pasiva naturo (vidu ĉe Michel Foucault en *Les mots et les choses* [La vortoj kaj la aĵoj]: „Antaŭ la fino de la 18-a jarcento, la homo ne ekzistis.“). Aŭ la nova kredo devenis de tio, ke en la tempo de la industria revolucio homoj subite kun senprecedenca rapideco – per laboro de siaj propraj manoj, palpeble kaj videble sen helpo de dioj – ŝanĝis sian socion kaj mondon nekredeble profunde (vidu ĉe Guy Debord en *La société du spectacle* [La socio de la spektaklo]: „La evoluo de la produktivaj fortoj krevigis la malnovajn produktadajn rilatojn, kaj ĉiu stabila ordo disfalas al polvo. Ĉio, kio estis absoluta, fariĝas historia.“). De kie ajn ĝi venas: Ekestis kredo je progreso, sed pli precize en la homfarita: Je tio, ke ni havas la kapablon realigi niajn revojn. Je tio, ke homaj socioj povas esti ŝanĝataj laŭplane.

Sed (ne nur en la kazo de Esperanto) ĉi tiu kredo senteble iam estis perdita. Kiu hodiaŭ parolas pri la grandaj ideoj de la Moderneco – planurboj, planlingvoj, plansocioj – ofte ricevas ridadon. Eĉ movadoj de tiu epoko, kiuj ankoraŭ ekzistas, kiel la Esperanto-movado, rakontas pri siaj propraj historioj plejofte almenaŭ ironie. Io ŝanĝiĝis, la hodiaŭa „Zeitgeist“ enhavas profundan skeptikemon pri grandaj projektoj. Pri ĉi tiu multaj teoriistoj⁴ konstatas, ke en la tempo ĉirkaŭ la du mondmilitoj, rigardante la faŝismon kaj poste influite de la postkolonia movado kaj

2 Alia paralelo al marksismo: En la sama manifesto por Esperanto, Leopold Einstein skribis: „Der Fortschritt [ist] der Natur eingeboren.“ Marx ankaŭ kredis je laŭleĝa antaŭvidebleco de la socia estonteco: „[La] venko de la proletaro estas neevitebla.“

3 Interese, eksplicite religiaj referencoj kun iomete mesiana noto troviĝas ankaŭ kaj en la privataj tekstoj de la inventisto de Volapuko, Johann Martin Schleyer, kaj, tamen multe pli modeste, en la tekstoj de nia iniciatoro, L. L. Zamenhof.

4 ekz. Jameson: Postmodernism, or The Cultural Logic of Late Capitalism. Harvey: The Condition of Postmodernity.

de la seksa revolucio, komenciĝis nova epoko, kritikanta la Modernecon: La Postmoderneco. Anstataŭ grandegaj revolucioj oni nun nur plu kredas je malgrandetaj reformoj. Anstataŭ kolektiva kreokapablo metiĝas la individua mempotencigo. Do ankaŭ kolektivaj projektoj estas anstataŭigitaj per privataj hobiaj kaj „me time“.

Se oni hodiaŭ demandas esperantistojn, kial ili lernis aŭ lernas Esperanton, oni plejofte aŭdas malpli grandajn vortojn. Por persone renkonti novajn homojn ekzemple. Aŭ pro la familiara spaco, kiu ja enhavas grandajn diversecojn de homoj, sed tamen maksimume kontribuas tre malmulte al mondpaco, apenaŭ al la granda vizio aboli militon kaj rasismon.

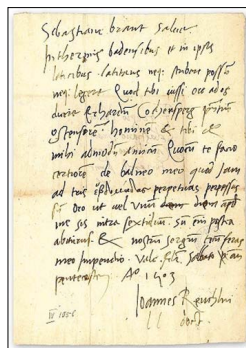
Unuflanke ĉi tio estas pravigita. Rigardante la tiamajn planurbojn, planlingvojn, plansociojn, ili havas multajn komunajn erarojn: subkompleksa kompreno de homaj socioj, eŭrop- kaj virocetra mondkoncepto kaj super ĉio: Ili provas fiksi la socion senmove laŭ iliaj imagoj. Ankaŭ Esperanto havas ĉi tiujn problemojn: Certe la ideoj de Zamenhof pri la kapablo de Esperanto estis sufiĉe naivaj. Lia fokusiĝo je la „kulturaj lingvoj“, indaj por doni vortojn, estas rasisma kaj eŭropcentra, la -in-sufikso kaj la pronomsystemo estas seksismaj. Kaj la ideo, ke oni devus doni neŝanĝeblan „fundamenton“ al internacia lingvo, konfliktas kun la eco de homaj socioj, ke ili ĉiam ŝanĝiĝas en neantaŭvidebla maniero.

Sed tamen: Ni pli kaj pli atingis sakstraton. Fredric Jameson priskribis nian hodiaŭan cinikismon koncerne al socia ŝanĝo (vidalvide al krizoj, kiuj necesigas sociajn ŝanĝojn) iam tiel: „Estas por ni pli facile imagi la finon de la mondo ol imagi la finon de la kapitalismo.“ Certe ni povas diri, koncerne Esperanton: „Estas por ni pli facile imagi la finon de la mondo ol imagi la finon de la angla kiel internacia lingvo.“ Ni do bezonas ilin urĝe, la novajn grandajn ideojn, la novan eŭforion. Kie ni do povas trovi ilin?

„Ich kann yetzo nit mee ...“ – Recenzo pri ekspozicio en la Stutgarta Ŝtata Ĉefarkivo

Paul Widzgowski

Johannes Reuchlin (1455–1522) estis humanisto kaj klerulo, samtempe ankaŭ diplomato kaj advokato en la servo de grafo Eberhard la 1-a de Virtembergo. Al li, ankaŭ konata kiel „Capnio“ (renesanctempa vortludo: Reuchlin

◀ **Letero, sendita de Johannes Reuchlin al sia samtempulo kaj amiko Sebastian Brant.**

signifas „Räuchlein“: fumeto; greke kapnion) estas dediĉita ekspozicio en la Ŝtata Ĉefarkivo de Stutgarto por marki la 500-an datrevenon de lia morto ĉi-somere. En la ekspozicio, la arkivo, kune kun la Ŝtata

Biblioteko de Virtembergo, memorigas la studojn kaj vojaĝojn de Reuchlin, kiujn oni povas spuri en travojaĝo de la ekspozicio uzante diversajn eksponaĵojn – de simpla elspezraporto ĝis la impona hebrea Biblio.

La ekspozicio komence akustike bonvenigas siajn vizitantojn: La vestiblo de la arkivo invitas vin aŭskulti kvin el la fruaj novaltgermanaj leteroj de Reuchlin. El tiuj leteroj venas ankaŭ la titolo de la ekspozicio „Ich kann yetzo nit mee ...“ („Mi nun ne povas plu ...“) – Reuchlin tiel elĉerpita finis sian raporton pri la vojaĝo al la kronado de Maksimiliano la 1-a en Aachen/Akeno en 1486, kiun la ambasadoro de Virtembergo sendis al sia grafo priskribante la ceremonion: elekto per la princelektistoj, sed iĝo sur altaro, festado. Flanke, Reuchlin priskribis la relikvaĵojn kiel la „vindaĵojn de Jesuo“ kaj pagis ĉirkaŭ 30 guldojn, kiujn li notis por ricevi ilin de la grafo. La verko de Reuchlin ankaŭ estas traspektele akustike en la ekspozicio mem: la „Kantillationes“ de Reuchlin (melodiaj frazoj kiuj akcentas la legadon de la Torao) submetas la ekspozicion kiel kvarvoĉa humanisma odo. Tiu muzike stranjeta kaj teologie sensignifa interpreto de religia materialo, kiu estis tipa por lia nuntempa gusto, montras Reuchlin kiel unu el la unuaj kristanaj hebreistoj en Eŭropo.

Reuchlin kiel defendanto de la judoj de la imperio estas – kiel montras surfaca interreta serĉo – la plej konata parto de la biografio de la (alie ombriginta) humanisto hodiaŭ: Reuchlin kontraŭbatalis kampanjon, kurantan ekde 1507 de diversaj ekleziestroj kaj kontraŭjudista polemikisto Johannes Pfefferkorn, kiu en 1509 sukcesis persvadi imperiestron Maksimiliano lasi judajn librojn esti konfiskitaj. En disputo, daŭranta plurajn jarojn, kiu ne estas konsiderita plu en la ekspozicio, Reuchlin sukcesis gajni publikon al sia flanko. En ĉi tiu fono, la hebrea parto de la privata biblioteko de Reuchlin havas specialan signifon: Valora hebrea Biblia manuskripto, donaco de imperiestro Frederiko la 3-a kiel adiaŭo al Reuchlin de la imperiestra kortego en 1492, kune kun presadoj de la skribaĵoj „De arte cabalistica“ (provo kombini la Kabalo-n kun greka filozofio) kaj „De rudimentis hebraicis“ (unua „kristana“ gramatiko de la hebrea) atestas pri tio.

Stutgarto estas taŭga loko por ekspozicio pri Reuchlin. Li vojaĝis el Stutgarto kiel ambasadoro de la Grafo de Virtembergo, intertraktante kun la Papo, tien li revenis post sia ekzilo en la Palatinato en Hajdelbergo, tie lia

domo povus – se ĝi estus ankoraŭ staranta – oferti memorlokon. Fakte, la memorŝildo nuntempe estas fiksita je la najbara domo. (Ĝi ankoraŭ povas esti komprenita sur reproduktaĵo de Merian-a kuprogravuro montrata reproduktaje.) En la Stutgarta arkivo, liaj leteroj estas konservitaj inter la dosieroj de grafo-duko Eberhard kaj li estas entombigita en la Stutgarta Leonhard-preĝejo, kie staras trilingva memorŝtono al la „plej bona el ĉiuj ŝvaboj, (...) unika ornamaĵo de triobla lango“, kiel priskribis lin lia samtempulo Sebastian Brant.

La ekspozicio restas ankoraŭ malferma ĝis la 16-a de decembro. Publikaj gvidoj okazas ĉiumerkrede je 11h30.

Raporto de KKPS kaj seminario pri mastrumado de organizoj

Jonas Schulz (Lino)

Kiel ĉiam, mi prokrastis skribi la ·kune·-artikolon ĝis la fino de la redakcia limdato. Do nun mi skribas tiun ĉi tekston en trajno kaj ege provas memori, kio fakte okazis dum KKPS kaj la trejnado pri mastrumado de junularaj asocioj postpandemie. Mi menci, ke KKPS estas renkontiĝo, kiu ĉiujare okazas en Nederlando dum Haloveno. Kaj dum la Halovena vespero okazas amuza kostumbalo.

La plej grava memoro, kiu kovras la aliajn memoraĵojn, estas la nokta naĝado de skolto en malpura kanalo dum la Halovena balo. La ejestrinaĉo ege malsatis tion, kaj nun la Esperanto-movado estas malpermesita en la ejo. Krom tiu memorinda afero okazis multe da ludado kaj umado, kiu kutimas en renkontiĝoj. Indas menci, ke la miksaĵo de familioj, junuloj, mezaĝuloj kaj maljunuloj vere kreis mirindan etoson dum la KKPS.

Dum la renkontiĝo okazis la menciita seminario. Ni celis akceli ideojn, kiujn junularaj asociaj bezonas en la postpandemia epoko. La rezultoj de la seminario bezonus

propran artikolon, sed mallonge resumite: Ni varbu rete junajn retemajn esperantistojn, kiuj esperantiĝis dum la pandemio kaj ne estas anoj de Esperanto-organizaĵoj, kaj ni kreu mojosan novuleman etoson dum renkontiĝoj.

Ĉi-jara KKPS estis tre primemeinda.

Lumaj artaĵoj dum nokta promenado en Kinkel (1/3)

Lumaj artaĵoj dum nokta promenado en Kinkel (2/3)

Lumaj artaĵoj dum nokta promenado en Kinkel (3/3)

PSI 2023 en Wittenberg Fine denove renkontiĝi reale

Printempa Semajno Internacia (PSI) estas aranĝo de Germana Esperanto-Asocio GEA, kiu okazas ĉiam ĉirkaŭ Pasko (*psi.esperanto.de*).

Wittenberg estas historie kaj kulture ege ekscita, kaj la regiono ofertas tre interesajn ekskurscelojn, inkluzive de la „Bauhaus“-urbo Dessau kaj la Parko de Wörlitz. Al la PSI estas invitataj geamikoj de la Esperanto-lingvo kaj -kulturo de ĉiuj aĝoj el Germanio kaj el eksterlando. Esperanto-komencantoj estas varme bonvenaj kaj ĉiam povas partopreni en kurso por komencantoj, progresantoj ankaŭ ricevos siajn ofertojn.

Ni aparte bonvenigas junulojn kaj familiojn kun infanoj unuflanke kaj partoprenantojn el eksterlando aliflanke, ĉar: la estonteco apartenas al infanoj kaj gejunuloj, kaj komunikado kun eksterlandaj homoj estas esenca elemento de nia Esperanto-kulturo. Dum la matenoj de la PSI-semajno ĉiam okazas prelegoj, lingvokursoj kaj manlaboroj, posttagmeze kutime pluraj ekskursoj estas ofertataj paralele. Vespere estas ofte ludoj, kulturaj agadoj kaj memkompreneble nia renkontejo en la knajpo.

Por la PSI-semajno 2023 (3a–10a de aprilo 2023) ni povis rezervi por ni la tutan junulargastejan konstruaĵon en Wittenberg (<http://djh.de/3a31d8a636>). Tamen ni povas konservi ĉi tiun rezervon de la tuta domo nur, se almenaŭ 60 partoprenantoj aliĝas ĝis la 15-a de januaro 2023. Aliĝoj ĉiam eblas ĉe *psi.esperanto.de*.

Ankoraŭ unu noto: se la PSI devis esti nuligita en la pasinteco pro la korona pandemio, la jam pagitaj kostoj estis ĉiam plene repagitaj.

Do: helpu reaktivigi la PSI kaj aliĝu kiel eble plej baldaŭ – *psi.esperanto.de/#alighi*.

Ni – la PSI-teamo – antaŭĝojas revidi vin aŭ konatiĝi kun vi en Wittenberg, tiam ni havos agrablan semajnon en Wittenberg.

Stefan Krieghoff & Ralf Haumer
nome de la PSI-organiza teamo

PSI 2023 in Wittenberg Endlich mal wieder real treffen

Die Internationale Frühlingswoche (PSI = Printempa Semajno Internacia) ist eine Veranstaltung des Deutschen Esperanto-Bundes D.E.B., die immer um Ostern stattfindet (*psi.esperanto.de*).

2023 wird das PSI in der Lutherstadt Wittenberg (www.wittenberg.de) stattfinden. Wittenberg ist historisch und kulturell höchst spannend, und die Region bietet sehr interessante Ausflugsziele, u. a. die „Bauhaus“-Stadt Dessau und den Wörlitzer Park. Eingeladen zum PSI sind Freunde der Esperanto-Sprache und -Kultur aller Altersgruppen aus dem In- und Ausland. Esperanto-Anfänger werden warm aufgenommen und können immer an einem Anfängerkurs teilnehmen, Fortgeschrittene kommen gleichermaßen auf ihre Kosten.

Besonders heißen wir zum einen Jugendliche und Familien mit Kindern und zum anderen Teilnehmer aus dem Ausland willkommen, denn: Kindern und Jugendlichen gehört die Zukunft, und die Kommunikation mit Menschen aus dem Ausland ist ja nun gerade ein wesentliches Element unserer Esperanto-Kultur. Während der Vormittage der PSI-Woche überwiegen immer Vorträge, Sprachkurse und Bastelangebote, an den Nachmittagen werden i. A. mehrere Ausflüge parallel angeboten. An den Abenden wird viel gespielt, es gibt dort Kulturangebote und natürlich unseren Treffpunkt in der Kneipe.

Für die PSI-Woche 2023 (3.–10. April 2023) konnten wir das Haus der Jugendherberge in Wittenberg (<http://djh.de/3a31d8a636>) vollständig für uns reservieren. Diese Reservierung des kompletten Hauses können wir aber nur aufrechterhalten, wenn sich bis zum 15. Januar 2023 mindestens 60 Teilnehmer angemeldet haben. Anmeldungen sind immer möglich unter *psi.esperanto.de*.

Ein Hinweis noch: Wenn das PSI in der Vergangenheit wegen der Corona-Pandemie abgesagt werden musste, wurden die bereits bezahlten Kosten immer vollständig zurückerstattet.

Also: Helft mit, das PSI zu reaktivieren, und meldet Euch so bald wie möglich an – *psi.esperanto.de/#alighi*.

Wir – das PSI-Team – freuen uns, Euch in Wittenberg wiederzusehen oder kennen zu lernen, dann machen wir uns eine schöne Woche in Wittenberg.

Stefan Krieghoff & Ralf Haumer
im Namen des PSI-Orga-Teams